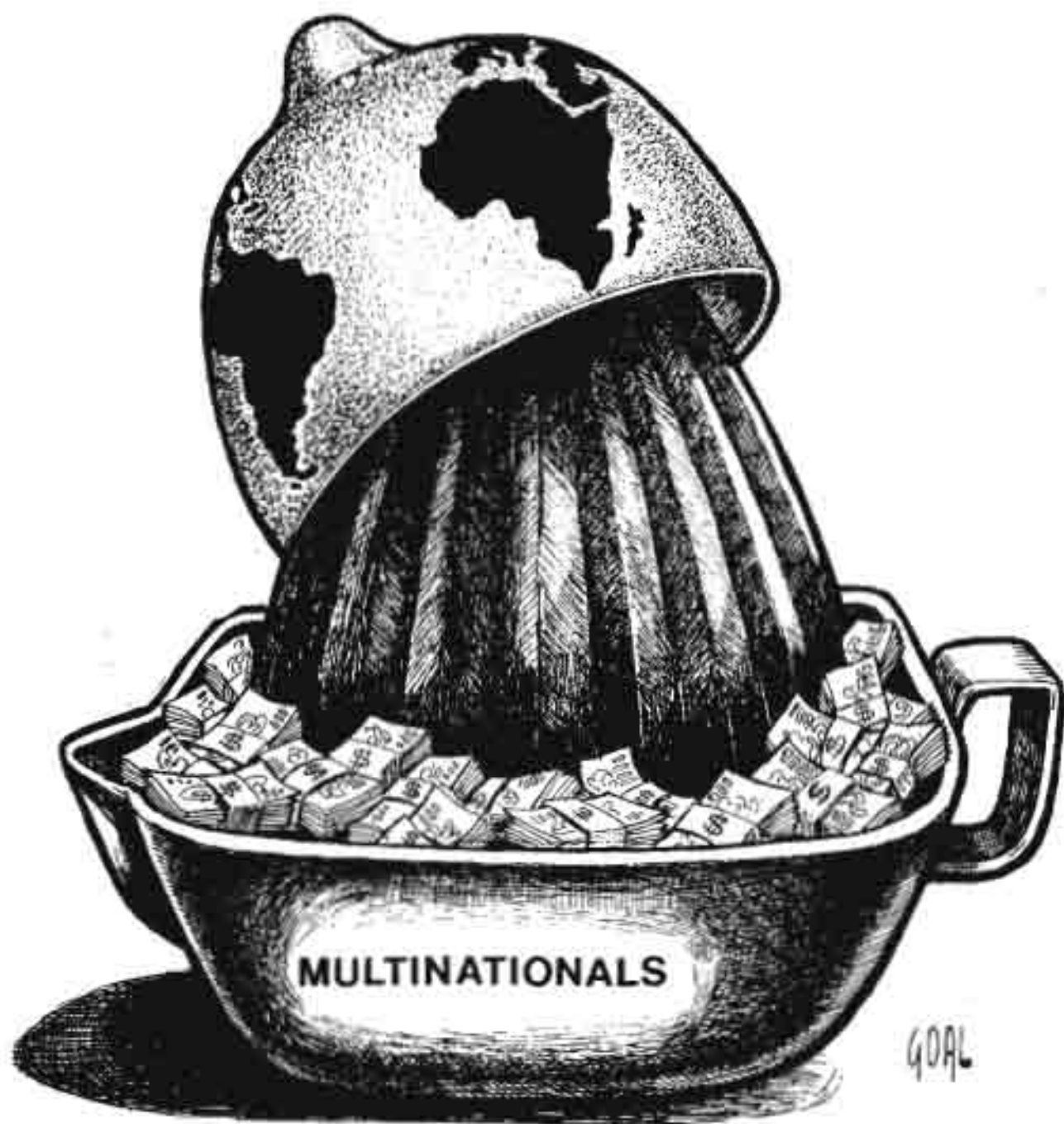

vredde

VIETNAM

"VREDE" Studie- en informatiecentrum
voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek
v.z.w.

maandblad 10 nrs. per jaar

REDACTIE-BEHEER

PUBLICITEIT :

Bagattenstraat 136 9000 Gent

Prk. : 95.60.15 - Vrede v.z.w. - 9000 Gent

tel. 09/23.82.52

LEESGELD :

200 fr. per jaar - 20 fr. per nummer

Steunabonnement : 500 fr.

Verantwoordelijke uitgever :

Michel Vanderborgh

Echel 6

9401 Pollare

REDACTIE :

Theo Bailleul, Paula Burghraeve,
Nadine Crappé, Paul Wagemans,
Chantal De Smet, Jules Verhelst
Jean-Pierre Everaerts, Luc Kongs,
Griet Maréchal, Michel Tanret,
Kathleen Steel, Luk Vermeire, Jan
Verwest, Bob Wolstijn, Wilfried De
Vlieghe, H. De Sutter, Elie Elia.

LAY-OUT

Elie Elia

REDACTIESECRETARIS

Jo De Schuyter

HOOFDREDACTEUR

André De Smet

VASTE MEDEWERKERS

Frans De Winter, Ward Ruyslinck,
Staf Schmidt, Jan Van Calsteren,
Jos Wolles, Janine De Rop

Centrum voor UNO-recht
(V.U.B. - Brussel)

Centrum voor Latijns-Amerika
(Roermond)

ABONNEMENTDIENST

Lotty Verwest - Carlos Van Vooren

"Vrede" wil de spreekbuis zijn van al
diegenen die - door degelijke informatie
of voorstellen - een bijdrage willen bren-
gen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op
de medewerking van al diegenen die
hiertoe kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoor-
den dan ook niet noodzakelijkerwijze
aan het standpunt van de redactie.

DRUKKERIJ

Gakko - Gent.

VREDEFONDS

Dr Moraal - Gent : 300 fr - Minon - Gent ; 200 fr
G. Schockaert - Aalst : 200 fr - Bombeke A - Gent ;
100 fr. I. Claeys - Brussel : 100 fr.

Hartelijk dank !

Stortingen voor het "Vredesfonds" kunnen gedaan worden
op Prk. 000-095.60.15-80 van Vrede vzw. - Studie en in-
focentrum - 9000 Gent.

x

x

x

De tekening van GOAL op de voorpagina werd uitgegeven
als poster.

Deze is te verkrijgen door storting van 60 fr. en 5 fr port
op ons postrekening of in de wereldwinkels.

x

x

x

Overname van artikels of tekeningen uit "Vrede" is slechts
toegelaten mits vermelding van de bron en toezending van
een presentexemplaar.

UIT DE INHOUD

- Voorpagina : tekening van GOAL	
- Edito - André De Smet	3
- Vrede : Een leeg begrip ? - Benjamin Wuyts	4
- Apartheid en Portugal	7
- Solidariteit met Spanje (met gedicht van Marcos Ana)	9
- Dokument - A. De Smet	12
- EUROPA : Het Engels Vredeskongres	18
- Voor luigalglezers - ad interim "Campus" en Elie Elia	19
- Bijdrage van het Colam - Ch. Donker	20
- Even uw aandacht voor : Koerdistan - T. Bailleul	22
- Opvoeden tot vrede : Ganzenbord - J. Van Calsteren	23
- KULTUUR : Henriette Roland Holst - H.C. de Pauw	25
Tekening blz 10 van Agostin Ibarrola	

Bij gebrek aan plaats werden volgende artikels verschoven
naar het volgend nummer (september) :

- Belgisch Nationaal Komitee Chili
- Hearst : Macht in dienst van het kwaad.
- Geen oorlogsgedichten - William de Bruyn.

VOOR EEN EUROPA DER VOLKEREN.

Sinds de ondertekening van de akkoorden van Rome wordt, door politieke voormannen en pers, veel aandacht geschonken aan de Europese Economische Gemeenschap. De indruk wordt verwekt dat, met de voorgestelde Europese eenmaking, uiteindelijk alle problemen die zich voor de gemeenschap stellen kunnen opgelost worden.

Het kan niet worden betwist dat, doorheen een nauwere samenwerking, heel wat nieuwe mogelijkheden in het perspectief liggen. De vraag die zich echter onmiddellijk stelt is, welke voordelen halen de brede lagen van de gemeenschap er bij. Welke winstpunten biedt de economische gemeenschap aan de werkers. In dat opzicht lijkt het bilan eerder negatief. Het kan ook moeilijk anders. De E.E.G., met zijn technokratische structuur, is steeds buiten de controle en de druk van de openbare opinie gebleven. Het Europees Parlement, dat in principe die rol zou dienen te vervullen, heeft geen enkel controle of beslissingsrecht t.o.v. de Ministerraad. Ook het sociale Europa heeft geen enkele inspraak. Enkele jaren E.E.G. heeft in hoofdzaak de versterking van de financiële machten bevorderd. Met de groei der multinationale ondernemingen, bijzonder opvallend in de loop der laatste jaren, stellen we een toenemende monopoliumpositie vast van een steeds kleiner aantal financiële groepen die hun wil als wet opdringen.

De recente petroleumcrisis is hiervan een duidelijk bewijs. Daartegenover staan we met een steeds toenemende inflatie die steeds meer op de rug van de brede volkslagen geschoven wordt. Bestendige prijsstijgingen en aanvallen op syndikale en democratische vrijheden zijn in vele landen hiervan het verlengstuk. De toekomst ziet er dan ook eerder somber uit. Prof. L.Baeck, van de Leuvense Universiteit, komt in een bijdrage, verschenen in het aprilnummer van De gids op maatschappelijk gebied, de vinger op de wonde leggen. Wij citeren o.m. uit het uitgebreid artikel volgende passage: "In de eerste plaats hebben de recente oliemoeilijkheden duidelijk de onmacht van de nationale gemeenschap tegenover de multinationals belicht. Tegenover de passieve en ongekoördineerde overheids-politiek staat de doelbewuste planning van enkele reuzefirma's. Dit groeiend onevenwicht tussen de internationalisering van de economische krachten en de nationale versnippering van de sociale en politieke macht betekent een reëel gevaar voor de democratie. Meer en meer wordt de overheid herleid tot een schokbreker en een korrektiemechanisme, dat in werking komt wanneer de "stuwende" en "vrije" krachten falen. Indien de parlementaire democratie wil overleven, moet de gemeenschap opnieuw greep krijgen op het economisch gebeuren en de macht van de reuzenbedrijven behoorlijk indammen".

Deze analyse komt tot uiting in de groeiende politieke crisis die alle landen van de Westerse wereld kenmerkt: de opeenvolgende regeringscrisisen, schandalen, minderheidsregeringen en noem maar op. De zogenaamde wil voor 'verandering', waarmede bepaalde rechtse krachten de massa's om de tuin trachten te leiden, beperkt zich dan tot enkele nevenverschijnselen zonder enig politiek belang. Het geval Giscard'Estaing in Frankrijk is hier een voorbeeld van.

Het enige positief aspect dat wij als gevolg van de nieuwe situatie kunnen onderlijnen is de meer duidelijke opstelling van de politieke krachten in onze samenleving. Rechts en Links is niet meer zo'n vaag begrip maar wordt voor velen een steeds duidelijker werkelijkheid.

Een verheugend en positief verschijnsel kan in dat opzicht de oprichting van het Europees Verbond van Vakbonden genoemd worden. De aansluiting van de Kristen Vakbonden tijdens het recent gehouden Kongres te Kopenhagen, is een tweede belangrijke stap.

Als derde etappe zal het er nu op aankomen, in de achterhoede gevechten - die de in de geest van het anti-kommunisme vastgeankerde krachten voeren - de slag thuis te halen, t.t.z. de opname van de machtige en dynamische Italiaanse (CGIL) en Franse (CGT) vakbonden te verzekeren.

"Le Monde" onderlijnt in dit verband het feit, dat niet de Algemene Sekretaris van het A.B.V.V. Georges De Bunne maar de voorzitter van de Konfederatie van de Duitse Vakbonden (D.G.B.) als voorzitter van het E.V.V. werd verkozen, wat verklaard wordt door het te positieve standpunt van DeBunne voor de opname van hogergenoemde Italiaanse en Franse syndikaten die als kommunistische vakbonden bekend zijn.

Sommige rechtse vakbonden, zoals de Franse Force Ouvrière, die onder invloed van haar anti-kommunistische reflexen, het zelf niet nodig oordeelde de linkse Presidentskandidaat François Mitterand te steunen, blijken nog niet de betekenis en de inzet van de strijd tegen de conservatieve machten begrepen te hebben.

Dit alles zal echter niet beletten dat de noodzakelijke samenwerking tot stand komt. Want de eenheid van de arbeidersbeweging en van alle democratische krachten is het enige alternatief, het enige wapen waarover de volkeren van Europa beschikken.

Niet alleen de bestaanszekerheid van de werkers maar de uitbouw van een werkelijke rechtvaardige vrede kan slechts langs deze weg veroverd worden.

André De Smet.

vrede: een leeg begrip?

Met 'n beetje handigheid kan je met het woord VREDE alle kanten uit.

Eeuwenlang ligt het militaire, religieuze en politieke leiders vooraan in de mond. Ook studenten en pop-artiesten spuwen het makkelijk in ons gezicht. Bepaalde producten worden je zelfs door gehaalde reclame-mensen via vrede, liefde en andere rages in je argeloze handen gedrukt. En wij maar lekker meehollen met de hoop & de roest-vrije vredesketting om je hals, de vredesring nauw aan je vinger, de vredessticker op je boekentas of handtasje, de veelkleurige vredesposter als een teken aan de wand,...

Elk land heeft zijn vredescommerce, elke generatie zijn vredesapostelen, elke ideologie zijn vredesprogramma.

In enkele Westerse kapitalistische landen worden er zelfs specialisten in de vredeswetenschap opgeleid. In Vlaanderen huizen verenigingen die hun vredeijver in hun blazoens schreven. Zij hebben uiteraard ook een eigen tijdschrift en jij hebt er nu zo een vast.

VREDE, een woord dat zo vaak gebruikt wordt, dat er dikwijls slechts 'n versleten omhulsel overblijft waarin ieder zijn eigen inhoud stopt.

De werkelijkheid verandert er weinig of niets mee.

Indien wij afstand willen doen van onze vooroordelen kunnen wij vertrekken van enkele bedenkingen (1968-1969) van de Noorse polemoloog Johan Galtung (2), proberen het begrip "vrede" te benaderen in zijn algemene relatie met de maatschappelijke werkelijkheid.

VREDE EN GEWELD.

Vrede kan beschouwd worden als afwezigheid van geweld.

Het is een eenvoudige stelling en in overeenstemming met het algemeen taalgebruik. Deze stelling erkent een duidelijke relatie tussen de begrippen vrede en geweld, waaruit ik besluit dat hoe uitgebreider onze opvatting over "geweld" is, hoe ruimer onze opvatting over "vrede" wordt; en omgekeerd.

Vermits "vrede" door velen gedefiniëerd wordt als afwezigheid van geweld, vertrekken wij van het begrip "geweld" om de inhoud van het begrip "vrede" te leren kennen.

GEWELD.

Om te beginnen mogen wij het begrip "geweld" niet in zijn ene nauwbegrensde be-

tekenis weerhouden. Wij moeten het begrip differentiëren.

In zijn enge betekenis spreekt men van geweld bij een lichamelijke mishandeling of aantasting van de gezondheid (met het doden als uiterste vorm) door iemand met voorbedachte rade. Meer zul je in 'n woordenboek niet vinden. Als dat alles is waaruit geweld zou bestaan en als vrede gezien wordt als het tegendeel daarvan dan is de vrede maar een mager beestje. Verscheidene vormen van maatschappelijke orde waarbij hele groepen mensen zich doodongelukkig voelen, zouden dan nog verenigbaar zijn met de vrede, zolang er bv. niemand gekwetst of gedood wordt.

Galtung is daar uiteraard niet mee tevreden. Hij maakt dan een vrij moeilijke redenering, die wij nu ook tot op zekere hoogte gaan volgen.

Hij definiëert "geweld" nu nauwkeuriger als de oorzaak van het verschil tussen de potentiële en de feitelijke situatie van mensen, tussen wat had kunnen zijn (het was in potentie aanwezig) en tussen wat is (de feitelijkheid). Geweld is dan aan de ene kant wat de afstand tussen het feitelijke en de potentiële vergroot, en wat aan de andere kant verhindert dat deze afstand kleiner wordt. Waar de medische wetenschap voor enkele eeuwen in verband met besmettelijke ziektes als pokken, tuberculose, tetanus, melaatsheid enz. nog voor raadsels stond is zij vandaag op het einde van de 20e eeuw in de mogelijkheid (potentiële situatie) deze te genezen. Wanneer er in de 19e eeuw mensen stierven aan tuberculose of melaatsheid was dit een feitelijke, onontkoombare situatie. Wanneer er vandaag mensen aan dezelfde ziekte bezwijken, dan was dit wel onontkoombaar. Hier is dan sprake van geweld. Als het feitelijke echter niet te vermijden is, is er geen sprake van geweld, al ligt dat feitelijke in onze ogen op een laag neil. Een levensverwachting van dertig jaar was in de neolithische periode normaal. Wanneer vandaag iemand die jonger is dan dertig jaar sterft, kan dit een uitloper van een geweldsituatie zijn.

Hij of zij kan gestorven zijn in de een of andere waanzinnige oorlog waarin de machthebbers van zijn land hem meegesleurd hebben (een rechtvaardige oorlog is prietpraat). De oorlog is echter niet de enig mogelijke oorzaak. Misschien behoorde hij of zij tot een groep mensen die in een bepaald land onderaan de sociale ladder leven, en die niet altijd kunnen voorzien in hun primaire levensbehoeften (drinken, eten) en onvoldoende medische zorgen genieten. Denk bv. aan de massa's arbeiders in Brazilië aan de bewoners van de favella's in heel Latijns-Amerika. In dit geval spreken wij van sociale onrechtvaardigheid.

Wanneer één bepaalde maatschappelijke groep het alleenrecht heeft op inzichten en/of middelen om al haar mogelijkheden te realiseren, zodat de andere maatschappelijke groepen noodzakelijk beneden hun

potentieel realisatieniveau moeten leven, of wanneer deze inzichten en/of middelen voor andere doeleinden gebruikt worden dan spreken wij van een diepgeworteld geweld in het maatschappijsysteem.

Wij noemen dit onrechtstreeks geweld ! Onder rechtstreeks geweld verstaan wij het verwonden of doden van mensen (hun feitelijk/lichamelijk realisatieniveau wordt beneden het potentieel lichamelijk realisatieniveau gebracht). Voorbeelden van rechtstreeks geweld liggen voor het grijpen : lees de krant ! luister naar de radio ! kijk naar de TV !

TYOLOGIE VAN HET GEWELD.

Behalve het verschil tussen rechtstreeks en onrechtstreeks geweld, maakt Galtung in zijn nuancering van het begrip, een onderscheid tussen opzettelijk en onopzettelijk geweld (enkel een belangrijk onderscheid voor onderzoekers van de schuld-vraag in een konflikt), tussen manifest en latent (verborgen aanwezig) geweld en het meest voor de hand liggende onderscheid tussen lichamelijk (fysisch, biologisch) en geestelijk (psychisch) geweld. Wat het geestelijk geweld betreft wil ik je even opmerkzaam maken op twee aspecten:

1. geweld dat een uitwerking heeft op de gehele persoonlijkheid van de mens (leugen-campagnes, hersenspoeling, intimidaties, afzondering; indoctrinatie, enz.). Heb je ooit de film "L'aveu" gezien van Costa Gravas ?
2. de beperking van de menselijke bewegingsvrijheid, wat niet alleen konkrete opsluiting in 'n betonnen gevangenis achter tralies betekent, maar ook het gebrek aan toegang tot transportmiddelen waardoor je vastgeketend blijft aan een bepaalde plaats.

Galtung onderscheidt verder geweld dat ervaarbare lichamelijke of geestelijke letsels veroorzaakt en geweld dat enkel een bedreiging inhoudt (b.v. het testen van kernwapens). De internationale machts-evenwichttheorie, met haar absurde bewapeningswedloop, steunt op dit afschrikings-element.

Het potentiële realisatieniveau van de mens kan, volgens Galtung, behalve op 'n negatieve ook op 'n positieve manier beperkt (dus : GEWELD) worden.

Om een beperking als resultaat te hebben, grijpt men gewoonlijk naar verbod en straf (negatief) als middel. Maar de manipulators van onze welvaartsstaat hebben nog andere troeven in handen. Een voorstander van creatieve soberheid wordt niet uitdrukkelijk gestraft. Wie echter overvloedig en dikwijls overbodig consumeert wordt door onze konsumptiemaatschappij rijkelijk beloond (gunstprijsen, geschenken, korting, enz.), wat nog tot verdere consumptie stimuleert. De verborgen lei-

ders van de reclame oriënteren ons naar nog meer comfort, nog meer bezit, nog minder inspanning,... die uitmondt in een egocentrische vadsigheid en onverschilligheid. Betekent dit geen drastische beperking van het potentieel realisatieniveau van ieder van ons op een verduiveld geraffineerde wijze ? Is dit dan geen gevaarlijke vorm van geweld, waaraan al te veel mensen al te graag meehelpen ?

Tenslotte komt Galtung, volgens mij, tot het belangrijkste punt in zijn nuancering van het begrip geweld.

Bij geweld spreekt men normaal in termen van dader(s) en slachtoffer(s).

Mogen wij dan van geweld spreken wanneer er ogenschijnlijk niemand, geen individu, noch groep, is die rechtstreeks geweld op een of andere wijze pleegt ?

Neen ? Ja ?

Persoonlijk, rechtstreeks lichamelijk geweld kun je alle dagen op het TV-scherm zien : ofwel in het nieuwsgedeelte, ofwel in 'n "ontspanningsfilm".

Wat je niet op TV ziet is de ongelijke machtverdeling in onze maatschappij, en bijgevolg ook de ongelijke levenskansen niet. Ik denk bv. aan de ongelijke inkomensverdeling, de ongelijke ontwikkelingskansen, de ongelijke mogelijkheden i.v.m. medische verzorging, de diskriminatie van bepaalde bevolkingsgroepen naar de zelfkant, naar de marge van ons systeem (ziigeuners, gastarbeiders, mindervalieden, displaced persons, enz.), de ongelijke ontspanningsmogelijkheden, enz...

Feitelijke ongelijkheid betekent dus een ontkenning en verwaarlozing van de mogelijke (potentiële) ontplooiingskansen van een aantal mensen.

Een sociale ongelijkheid die op 'n geraffineerde wijze langs historische weg tussen de wortels van onze maatschappelijke structuur is geweven. Wij kunnen hier terecht (volgens Galtungs definitie) spreken van geweld ! Het is een subtiele, te weinig opgemerkte vorm van geweld : het structureel, onrechtstreeks geweld (sociale onrechtvaardigheid).

Dit structureel geweld kan veel heviger en rampzaliger gevolgen hebben voor de mensen dan openlijk, voelbaar geweld. Het fysisch voortbestaan van mensen in de bidonvilles en de favella's in Latijns-Amerika wordt niet bedreigd door kogels, maar door uitbuiting. Als slachtoffers van het structureel geweld zijn zij minder weerbaar. Zij hebben geen sociale verdediging tegen de onzichtbare vijand en leggen zich vaak fatalistisch bij hun "noodlot" neer. Bovendien kunnen zij door één of andere van onze mooi gepolijste ideologieën door-drongen worden van het besef dat er helemaal niets aan de hand is, dat alles verloopt zoals het hoort. Akkoord, jullie hebben niets en wij hebben alles, maar dat was tien generaties geleden toch ook al zo. In een gestabiliseerde maatschappij zal het persoonlijk rechtstreeks geweld

opgemerkt en onmiddellijk bestraft worden, terwijl structureel geweld er beschouwd kan worden als even natuurlijk en vanzelfsprekend als het bestaan van water, land en lucht.

VREDE = GEEN GEWELD.

Wij zijn vertrokken van de opvatting : vrede is afwezigheid van geweld. Een eerder simplistische opvatting, die echter na de differentiatie van het begrip "geweld" op basis van Galtungs theorieën, een heel andere dimensie krijgt. Een uitgebreide opvatting over vrede.

Nu moeten wij voor de omschrijving van het begrip "vrede" ook de afwezigheid van "oorlog" in zijn twee belangrijkste aspecten beschouwen, nl. het persoonlijke, rechtstreekse en het structurele, zwijgende geweld.

NEGATIEVE VREDE.

Afwezigheid van persoonlijk geweld heeft niet automatisch een als positief te waarden toestand tot gevolg. Wij spreken hier van negatieve vrede.

Het is het uitblijven van georganiseerde vormen van kollektief geweld, van oorlogs-activiteiten en dergelijke. Het is een soort vrede zoals die door een op "law and order" gericht mens wordt gewenst. Een overwaardering van deze negatieve vrede leidt tot een stabiliteitsdenken, dat een verlamme, conservatieve kracht in het nationaal en het internationaal politiek leven kan vormen. Het uit zich in het bevriezen van de status-quo, de machts-handhaving en -beveiliging, de manipulatie van de under-dog (jan met de pet).

Het uitblijven van de fysische dood biedt nog geen zinvol leven aan een mens, vooral niet aan diegene die onderaan de sociale ladder net niet krepeert.

Het structureel geweld van hogerhand blijft onaantastbaar bestaan. Enkel een uitbarsting van zichtbaar persoonlijk geweld zal aan banden gelegd worden.

Wanneer bepaalde onderdrukte bevolkings-groepen na jarenlange vruchteloze onderhandelingen enkel het wapengeweld zien om uit hun miserie te geraken, dan slaat de overheid - die het geweld wenst te weren - zo hard ze kan terug om de aanstichters van het geweld te veroordelen en de orde en de rust in het land te herstellen.

Iedereen heeft op school toch het verhaal van Saïdjah en Adinda in de Max Havelaar van Multatuli gelezen ? Je moet echter niet naar de literatuur grijpen, herinner je het proces van Burgos (1970) tegen de Baskische verzetsstrijders (tegen 't Franco-regime) ? Veroordeel jij de guerilla-activiteiten van bevrijdingsbewegingen in Zuidelijk Afrika en Latijns Amerika principieel als uitingen van geweld ?

Geweld is een veel ruimer begrip dan oorlog, moord en manifeste agressiviteit.

POSITIEVE VREDE.

Afwezigheid van structureel geweld heeft automatisch een als positief te waarden toestand tot gevolg nl. uitbanning van sociale onrechtvaardigheid door structurele veranderingen. Wij spreken hier van "positieve vrede".

Positieve vrede is een dynamisch begrip. Het evolueert met de tijds- en plaatsomstandigheden en de wetenschappelijke vooruitgang. Wat vandaag als sociaal rechtvaardig wordt gevoeld is het morgen misschien niet meer. Het vraagt een voortdurende aandacht en waakzaamheid, want men verglijdt gemakkelijker in sociaal onrecht dan dat men het wegwerkt.

BESLUIT.

Vrede brengen betekent dus het bewust waken van alle vormen van zichtbaar geweld (negatieve vrede) en van alle vormen van structureel geweld (positieve vrede).

De vredeswetenschap heeft zich te lang bijna uitsluitend gekoncentreerd op de negatieve vrede, waarbij zij in feite onbewust in de kaart van de machthebbers speelde. De uitbanning van alle vormen van zichtbaar geweld houdt b.v. ook de repressie van verzet tegen een gevestigd onmenselijk regime in en kan op deze wijze het bestaand structureel geweld bevestigen.

Voor de vredeswetenschap betekent dit een contradictio in terminis.

Nu richten de wetenschapsmensen zich ook naar de vormen van structureel geweld. Hieruit kan misschien een realistische strategie van de positieve vrede ontlui-ken.

Benjamin WUYTS.

(1) Dit opstel verschijnt met toestemming van de schrijver en de beide redakties tegelijkertijd in VREDE en in VREDESKRANT, het kontaktblad van de Belgische sekte van Pax Christi (nr.3, 1974)

(2) Uit deze lezingen van J. Galtung groeide een artikel dat je in een voortreffelijke vertaling kunt terugvinden in : Kritische Polemologie, studies over politiek, vrede en geweld onder de redactie van Hylke Tromp. (1973).

Het is het 15e deel in de Polemologische Studiën onder de leiding van prof. mr. B.V.A. Röling, hoogleraar-directeur van het Polemologisch Instituut der Rijksuniversiteit te Groningen.
Besteladres : Van Gorcum & Comp. B.V., Postbus 43, Assen/Nederland.

O povo unido jamais sera vencido

Op 1 mei manifesteerde het portugese volk vastberaden en ordelijk in het bewustzijn dat het **alleen door eenheid** er zou in slagen een eindpunt te zetten achter het fascisme. Die eenheid, die orde, dat bewustzijn konden de vrucht niet zijn van 6 dagen vrijheid. Daar moest normaal jarenlange revolutionaire arbeid aan voorafgaan. Velen hebben zich dan ook afgevraagd :

HOE KON DAT ZO INEENS ?

Wij zien vier belangrijke oorzaken.

1° DE VERBINDING VAN ILLEGAAL MET HALF-LEGAAL EN LEGAAL WERK.

Ondanks de harde repressie nam de weerstand tegen het fascisme toe, vooral in 1961 - '63 en 1973-'74. Vooral de rol van de Partido Comunista Português (PCP) is daarin belangrijk geweest. Zij was de enige oppositiegroep die er onder de terreur in slaagde een structuur van echt nationale omvang op te bouwen. Zij in de eerste plaats heeft zich toegelegd op het voeren van de strijd in de klandestiniteit, maar mits gebruikmaking van alle mogelijke legale en min of meer legale middelen. Op die manier konden de massa's georganiseerd worden. Wij denken hierbij bvb. aan de fascistische syndikaten, opgericht in 1933. Sinds 1968 bestonden binnen deze syndikaten besturen, die wel het vertrouwen van de arbeiders genoten. Ondanks massale aanhoudingen en ontbinding van de organismen bleken de fascistien niet meer in staat een dergelijke uitholling tegen te houden. De eenheid groeide en de stakingen (waarop gevangenisstraf van 2 tot 8 jaar) namen einde '73, begin '74 toe.

2° DE ORGANISATIE VAN DE EENHEID.

In de oppositie vervulde de arbeidersklasse een leidende rol. Caetano poogde in 1968 nog een façade van liberalisatie op te trekken, maar mislukte. Nieuwe lagen van de bevolking sloten daarop aan bij de strijd tegen het fascisme. De "Movimento Democratico Português" (MDP), een eenheidsbeweging van kommunisten, socialisten en progressistische kristenen, nam aan de zgn. verkiezingen van 1969 en 1973 deel onder de naam CDE (Commissao Democratica Eleitoral). Een flinke verruiming kende die MDP na haar kongres van Aveiro in april 1973. In oktober 1973 namen 100.000den deel aan vergaderingen en betogingen tegen fascisme en kolonialisme.

3° DE BEVRIJDINGSBEWEGINGEN IN DE KOLONIEN.

De heldhaftige dekolonisatiestrijd is zeker een der belangrijkste medeoorzaken. De successen van FRELIMO (Mozambique), MPLA (Angola) en PAIGC (Guinee-Bissau), behaald op een koloniaal bewind dat dat nog gesteund werd door Zuid-Afrika en de NATO, zijn beslissend geweest voor de val van het fascisme.

4° HET ISOLEREN VAN HET FASCISME OP INTERNATIONAAL NIVEAU.

Wat onder 1° tot 3° werd vermeld heeft dan bijgedragen tot het isoleren van Caetano in de wereldpolitiek. Van overal, ook vanuit België, gaven de progressieve krachten daartoe steun. O.a. de talrijke UNO-resoluties waren daar de uitdrukking van.

DE MFA STOOT DOOR

De organisatie van de eenheid werd doorgetrokken tot binnen het leger door de vorming van de MFA (Movimento das Forças Armadas). Wij kunnen niet genoeg onderlijnen hoezeer deze beweging geworteld is in het volk, zich identificeert met de meeste objectieven van het volk, en hoezeer haar overwinning een etappe is in het geheel van de ontvoogdingsstrijd. Tegelijkertijd is de MFA een toonbeeld van de zwakte en afbrokkeling van het fascistisch regiem, uitgeput door de oorlog. Een en ander verklaart hoe 25 april - praktisch zonder bloed vergieten - mogelijk werd.

De zwakte van dat regiem was reeds in maart tot uiting gekomen, toen de opstand van het garnizoen in Caldas da Rainh moest onderdrukt worden en de generaals de Spínola en Costa Gomes samen met 33 andere officieren ontslagen werden. Begin april zag de politieke politie (PIDE-DGS) zich zelfs verplicht democraten aan te houden die een verbruikersvereniging wensen op te richten! Even later was het de beurt aan de journalisten : samen 70 arrestaties in twee weken! Acht syndikale colloquia over de stijging van de levensduurte mochten niet doorgaan. En de organisatoren werden ondervraagd. Intussen groeide de stakingsgolf.

Half april ook lanceerde de "Beweging van de kapiteins" een pamflet, waarin de democratie een voorwaarde werd genoemd voor het overwinnen van de moeilijkheden. En het klandestiene PCP-blad "Avante" stelde op 18 april, dat de eenheid tussen een zo breed mo-

gelijke volksmassa en een deel van het leger dringend nodig was (waar de PCP trouwens al sinds 1964 aan werkte).

Op 25 april, 0 uur 29, werd het sein tot de opstand gegeven. Na besprekingen tussen soldaten en officieren kwam kazerne na kazerne op straat. Om 3 uur werden de meeste vitale punten van Lissabon bezet, enz. Een oproep tot kalme werd gericht tot rijkswacht, politie en niet deelnemende eenheden. De enkele schermutselingen met de PIDE, de overgave van Caetano en het stijgend entoesiasme van het volk zijn hier voldoende bekend. Uit de oproep van de PCP op diezelfde dag herinneren wij nog aan het tactisch belangrijke : het veroveren van de straat, de organisatie van zo breed mogelijke vergaderingen, manifestaties, stakingen. Een programmaverklaring van de MFA werd door allen als vertrekbasis aanvaard.

HOE VERDER ?

Toen wij met A.Cunhal praatten was de voorlopige regering nog niet gevormd. Hij rechtvaardigde de toen eventuele deelname van de PCP aan die regering als volgt : "Een der beste waarborgen voor het consolideren van de resultaten van 25 april is de vorming van een voorlopige regering met alle democratische en liberale strekkingen. Dat is ook de wens van de massa. Onze partij wil daaraan deelnemen... Wij menen dat onze deelname zeer gunstig zou zijn voor het verstevigen van de resultaten en voor de verwezelijking van de democratie. Het is ook een voorwaarde voor echte vrije verkiezingen".

In alle gesprekken, met leidende figuren zowel als met militanten, kwam nog een ander thema als zeer belangrijk naar voren : dat van de zo nodige blijvende eenheid tussen het volk en de MFA. Ook Cunhal was zich daarvan bewust : "Zonder twijfel valt de mening van een deel van de militairen samen met die van de democratische krachten (het ging hier over de oorlog - n.v.r.) in Portugal. Maar een ander belangrijk deel is onze mening niet toegedaan. Dat is heel ernstig. En toch kan de alliantie van strijdkrachten en volk tot de uiteindelijke democratische revolutie in ons land voeren."

En de oorlog zelf ?

Helena Neves, journaliste van "Noticias da Amadora" en lid MDP, zei "Ondanks de fascistische propaganda is ons volk de oorlog werkelijk moe... Welke ook de projecten zijn om onder nieuwe vorm de koloniale overheersing verder te zetten, zij zullen niet tot een oplossing bijdragen maar onvermijdelijk leiden naar nieuwe economische, sociale en politieke achteruitgang in Portugal."

Telkens was het duidelijk : men ziet de kansen, maar ook de gevaren. Cunhal : "We zien voor de oplossing goede perspectieven. Het zal echter zeer zwaar zijn."

Er zijn goede veranderingen : de vrijlating van de politieke gevangenen, de ontbinding van de PIDE, de vorming van de voorlopige regering, een impliciete erkenning van het stakingsrecht, enz. Maar de economische en politieke toestand blijft gekompliceerd. De macht van het buitenlandse kapitaal, van de portugese monopolies en van het grootgrondbezit zijn nog weinig aangetast. Men stelt dan ook nu reeds pogingen vast om economische chaos te scheppen, om ontevredenheid op te wekken, het volk te verdeken, de banden tussen volk en MFA te breken. Zgn ultra-linksen zijn bewust of onbewust maar al te gewillig daartoe bij te dragen (de MRPP, bvb.).

De voorlopige regering nam positieve maatregelen : zij voerde het minimumloon in, bevroor prijzen en huren op het peil van 24 april, begon de onderhandelingen met de bevrijdingsbewegingen. Verder hangt veel af van de eenheid der anti-fascisten, burgerlijke zowel als militaire, van de binding tussen progressieve krachten en leger, van de deelname van het volk aan het revolutionaire proces, van de likwidatie van overblijvende haarden van fascisme (66 hogere officieren werden reeds voortijdig op rust gesteld).

Op het eind van deze zomer valt wellicht het eerste syndikale kongres.

EN WIJ ?

Wij kunnen politieke, morele en financiële steun geven aan de portugese progressisten. Wij kunnen telegrammen sturen aan hun regering voor erkenning van het zelfbeschikkingsrecht der koloniën en de erkenning van Guinee-Bissau.

In België hebben wij ons reeds organisatorisch aangepast aan de nieuwe toestand. Het oude Portugal-Komitee werd omgevormd tot de Belgisch-Portugese Democratische Vriendschapsvereniging (B.P.D.V.)

Laurent Borrens

DRIEDAAGSE over PORTUGESE KOLONIEN en APARTHEID

Elders in dit blad geeft L. Borrens in artikelvorm zijn bijdrage weer. Pas uit Portugal terug sprak hij op de sluitingsavond. Vragen werden toen ook beantwoord door Prof. Pierson-Mathy van het Komitee tegen Kolonialisme en Apartheid. Over een debat kan men moeilijk beknopt verslag brengen. Op de tweede avond werd nochtans heel wat zinnings gezegd door de sprekers van B.S.P., C.V.P. en K.P.

Indrukwekkend was vooral de openingsavond met Mevr. Cottenjé en een Zuid-Afrikaanse banneling als gasten. Cottenjé typeerde Zuid-Afrika als "kampioen van het racisme". Zij verwees o.a. naar de wetten die de omgang van blank en zwart moeten regelen en de spot drijven met de meest elementaire rechten van de mens.

Iedere handeling staat er in het teken van de huidskleur. Op een terrasje gaan zitten, een postzegel kopen... dat kun je zelfs niet zonder aan die kleur te denken. En overtreedt men bij deze eenvoudige en onschuldige handelingen de reglementen, dan wordt vooral de niet-blanke gestraft. Die niet-blanke burgers worden dan nog opgesplitst in produktieven en niet-produktieven. De laatsten concentreert de regering waar zij het wil. Zij brengt hen terug naar hun "eigen land", de "eigen gewoonten", de "eigen kultuur". Men scheidt hen daarvoor van hun familie, hun geboortegrond, drijft hen terug naar een kultuur die zij al niet meer kennen. Voor de produktieven houdt men de minderwaardige jobs; zodra er sprake is van geschoolde arbeiders doet de regering liever beroep op immigranten met een onberispelijk "blank" op hun geloofsbrieven dan de niet-blanke bevolking een kans te geven.

De realiteit is onmenselijk en zelfs gruwelijk. Toch hangen de Zuid-Afrikaanse ambassades een heel ander, een gans misvormd beeld op van hun racistisch bewind. Juiste informatie en een boycot van de produkten op onze markt, dat zijn volgens de schrijfster de konkrete akties die effekt kunnen hebben. Daarin wordt zij bijgestaan door de Zuid-Afrikaan. Hij schetste de geschiedenis van de oppositie in zijn land, replikeerde briljant op vragen en objekties van het publiek.

De verrassende evolutie in Portugal hield de vertegenwoordigers van de bevrijdingsbewegingen van onze driedaagse weg. Zij hadden wel dringender werk te doen.....

solidariteit met spanje

De ontvangst van de Spaanse delegatie te Harelbeke. Op de foto met bloemen van links naar rechts : Priester Augustin Puig, Prinses Maria Teresa de Bourbon Parma en dichter Marcos Ana.

SOLIDARITEIT MET SPANJE.

De ommekeer in Portugal, de omverwerping van een diktatoriaal regime dat reeds 47 jaar overeind stond, mag ons niet doen vergeten dat elders in Europa - o.m. in Griekenland en Spanje - het fascisme overeind blijft.

Zelfs zo onze klassieke informatiemedia, door een eerder spaarzame berichtgeving, de indruk verwekken dat er in Spanje een absolute windstilte heerst, we weten dat het ondergrondse Spanje leeft. Zelfs meer dan ooit. Er zijn de machtige sociale strijden die, rekenschap houdende met het regime, steeds een grote politieke betekenis hebben, en die steeds op de sympathie en de steun van alle volkslagen kunnen rekenen.

Er is de beroering in de Kerk, het verzet der intellectuelen, de acties der studenten.

Kortom er groeit wat in Spanje. Het Spaanse volk maakt zich klaar voor de overname.

Samen wordt door de verschillende volkskrachten, Kristenen, socialisten en kommunisten, het alternatief, het nieuwe Spanje voorbereid.

Met dit alles rekenschap houdende hebben we het wenselijk geacht een delegatie van de Spaanse Vredesbeweging voor een informatieopdracht in ons land uit te nodigen. Deze delegatie was samengesteld uit de : Prinses Maria Teresa de Bourbon Parma van de Carlismenbeweging.

Priester Agustín Puig - van de Kristene basisorganisaties.

Dichter Marcos Ana - van de Kommunistische Partij - Sekretaris van Het Internationaal Komitee voor informatie over en solidariteit met Spanje.

(door het Francoregime tweemaal ter dood veroordeeld - straf die tot tweemaal dertig jaar gevangenis werd omgezet. Marcos Ana kwam vrij na 23 jaar gevang als gevolg van een internationale actie)

Het bezoek van deze Spaanse delegatie is tot een werkelijk succes uitgegroeid. Uit de talrijke kontakten, de informatievergaderingen, de belangstelling van de pers is duidelijk gebleken dat Spanje op de solidariteit van ons volk kan rekenen. Na deze eerste kontaktnamen moet in ons

land, in gans Europa een brede solidariteitsbeweging worden opgebouwd. Ook wij, ook de democraten van de ganse wereld hebben een opdracht : meer dan ooit het Franco-regime te isoleren !

Hierbij enkele gegevens over het bezoek der Spaanse delegatie. In ons volgend nummer publiceren we enkele bijdragen van onze Spaanse vrienden over de huidige situatie in Spanje.

NATIONALE KONTAKTEN.

De delegatie van de Spaanse vredesbeweging werd op nationaal vlak ontvangen door :

- André COOLS - voorzitter van de Belgische Socialistische Partij.
Een communiqué over dit onderhoud werd aan de pers overgemaakt.
- Het Nationaal Sekretariaat van het A.C.O.D. onder voorzitterschap van Louis MELIS, voorzitter van de Vlaamse Inter-gewestelijke van het A.B.V.V. en O/voorzitter van het A.C.O.D. samen met de algemene sekretarissen R.Fernandez, M. Roosens, Résimont en Crevcoeur.
Aan de pers werd door het ACOD een oproep overgemaakt voor de ontwikkeling van de solidariteit en steun aan de volkeren van Spanje.
- De Nationale Verantwoordelijken van het A.C.W. o.m. Nik Leynse, Ignaas Lindemans, Vos, Seeuws e.a.
- Jean Blume, Nationaal Sekretaris van de Kommunistische Partij.

GEWESTELIJKE KONTAKTEN.

Te St.Niklaas door de voorzitter F. Willocks en de bestuurleden van het A.B.V.V. en de Voorzitter Karel Maes en de bestuursleden van het A.C.O.D.

Te Gent door Jef Turf, voorzitter van de K.P. De Voorzitter van het A.C.V. dhr. Bertrand vroeg hem te verontschuldigen maar betuigde per brief zijn solidariteit met de Spaanse vrienden.

Te Aalst werd de delegatie ontvangen in de lokalen van het A.B.V.V. door de verantwoordelijken van het A.B.V.V., A.C.V., B.S.P. en K.P.

Te Brussel door het Gewestelijk Bestuur van het A.B.V.V. onder voorzitterschap van de Algemene Sekretaris René De Schutter.

Te Harelbeke door de plaatselijke jeugd-raad en door het bestuur en de leden van de lokale afdeling van de P.V.V. onder voorzitterschap van Provincieraadslid Willem Libert.

RECEPTIES AANGEBODEN DOOR GEMEENTEBESTUREN

De delegatie werd ontvangen door de gemeentebesturen van Oostende, door de Schepenen R.Miroir (BSP), K. Van Hoorn (CVP) en stadssekretaris Van Laere.; Bredene door de Schepenen R. Beckaert en R. Van Hoorn en te Harelbeke door Burgemeester Marc Bourry en verschillende schepenen.

PERSKONFERENTIE.

De nationale Perskonferentie die doorging onder voorzitterschap van A.De Smet, voorzitter van de vzw. Vrede, werd bijgewoond door journalisten van "Het Volk", "Het Laatse Nieuws", R.T.B. (radio), B.R.T. radio en T.V., De Rode Vaan, Le Drapeau Rouge, La Libre Belgique en.. van een dagblad van Barcelona. Afgevaardigden van Amnesty International, Jong Socialisten, U.B.D.P., B.U.V.V. en Europese Veiligheid waren hierop aanwezig.

INFORMATIEAVONDEN.

Goed geslaagde informatieavonden gingen door te St.Niklaas, Aalst, Oostende, Antwerpen, Gent en Harelbeke.

PERS.

Ook in de pers werd veel aandacht geschonken aan het bezoek van de delegatie van de Spaanse vredesbeweging. Interviews, verslagen van de perskonferenties en voordrachten, en communiqués zagen we o.m. in : Vooruit, Het Laatse Nieuws, Het Volk, R.T.B. en B.R.T. radio nieuwsdienst, B.R.T. T.V., Le Peuple, de Nieuwe Gazet, Le Drapeau Rouge, De Rode Vaan, De Zeewacht, Het Nieuwsblad van de Kust, De Werker, de Tribune, enz, enz.

PERSMEDEDELING.

VREDE vzw, de Belgische Unie v.d. Verdediging v.d. Vrede en de Vredesbeweging van Spanje drukken hun tevredenheid uit over de goede ontvangst van de delegatie van deze laatste beweging door de belgische openbare opinie. Deze delegatie omvatte : prinses Maria Teresa de Bourbon de Parme, de dichter Marcos Ana en de priester Augustin Puig, die verschillende democratische krachten van hun land vertegenwoordigen.

De delegatie heeft contacten gehad met syndikale, politieke, kulturele e.a. organisaties van diverse ideologische strekking in België o.m. met de nationale verantwoordelijken van A.C.O.D., A.C.W., K.P., B.S.P. en de gewestelijke verantwoordelijken van A.B.V.V., A.C.V., A.C.O.D., B.S.P., K.P., C.V.P., P.V.V., e.a. Zij werd ook ontvangen door de gemeentelijke autoriteiten van Oostende, Bredene en Harelbeke.

Gedurende deze contacten en in de publieke konferenties werd de huidige toestand in Spanje belicht. Pers, radio en televisie hebben daarover verslag uitgebracht.

Uit deze gegevens blijkt, dat de strijd voor de vrede in Spanje, zoals onder andere fascistische regimes, nauw verbonden is met de strijd voor democratie en vrijheid. Alle democratische krachten moeten mekaar daarin treffen. Nu in Portugal aan het fascisme de macht werd ontnomen (na een bewind van 47 jaar), accentueert dit nog het anachronisme van Spanje, waar het franquisme zich nog maar alleen door repressie in stand houdt. Dit is bijzonder pijnlijk voor Spanje, maar is tevens een hinderpaal voor de vorming van een Europa der volkeren.

De unanieme wil van het democratisch Spanje, tot uiting gebracht door de Spaanse delegatie, vond volledige instemming bij alle gekontakteerden in België. Het is noodzakelijk, dat de scheiding in de geesten, veroorzaakt door de burgeroorlog, gemeenschappelijk overwonnen wordt om het democratisch, pluralistisch en pacifistisch alternatief te verwezelijken.

Vrede vzw. en de B.U.V.V. engageren zich tot de verspreiding van de standpunten van de spaanse delegatie en tot het mobiliseren van de verschillende tendenzen van de openbare opinie voor meer solidariteit met de volkeren van Spanje. Het franco-regime moet geïsoleerd worden. Dit dient niet alleen de volkeren van Spanje, maar is ook nodig voor de vrede in Europa en in de wereld.

Gent, 20 mei 1974.

De wacht

Luister naar mij, vrienden.

Ik heb met slaapdrongen ogen
dingen gezien waarvan ik wil spreken.

De dag breekt aan. Een gevangene
tegenover mij wordt wakker, richt zich op,
steunend op een elleboog.

Hij neemt een sigaret, gaat zitten en
onderwijl rokend, staart zijn oog
afwezig:

een slapend gelaat.

(Zo droomt de wind
in het venster)

Hij gooit de sigaret weg en buigt zich,
neemt een brok brood,
langzaam etend
en ... barst in snikken uit.

(Misschien is dit zonder belang.

Ik vertel het u maar)

Maar, weet u, mij, die het plaveisel
tot de kernen van het hart heeft verteerd,
is het wenen van een man altijd diep schokkend.

En die gevangene is geen boom
die geknakt is. Hij blijft ongedeerd.

Maar plotseling sprong hem

al het zijne tegemoet,
in die van rust vervulde nacht ...

Met zijn pijn in mijn borst
kijk ik naar hem. Mij ziet hij niet.

Zijn ogen zijn heel ver.

Zijn ogen, dichtbij, huilen

zo stil, zo innig droef

dat lucht en stilte nauw bewegen:
tot hij siddert

bij het aflossen van de wacht.

HAIFONG : MIKPUNT DER AMERIKAANSE BOMBARDEMENTEN.

Haifong, de enige belangrijke haven van Noord-Viëtnam is steeds het mikpunt geweest voor bombardementen.

De belangrijkheid van deze haven is echter relatief. Er is geen enkel vergelijking mogelijk voor gelijktijdig meren van zes schepen van 10.000 ton. Tijdens de oorlog; ondanks de bombardementen, werd de haven uitgebreid zodat vandaag twaalf schepen gelijktijdig kunnen lossen. Haifong werd reeds in 1946, na het verbreken van de akkoorden van Fontainebleau door de Franse kolonialisten gebombardeerd. Er vielen hierbij zes duizend slachtoffers!

Op 5 augustus 1964 - na het door Johnson ineengestoken incident van de golf van Tonkin - werd Quang Minh in de streek van Haifong gebombardeerd.

Op 26 maart 1965 tot maart 1968 bestendig verder gezet. De haven en de wijken waren meestal het mikpunt.

Begin april 1972 werden in opdracht van Nixon de bombardementen hernomen. Dag en nacht.

Op 26 maand tijd werden niet minder dan 327 aanvallen van eskaders van minimum 5 vliegtuigen uitgevoerd.

Op 16 april 1972 werd een arbeiderswijk; Tong Lea, naast de cementfabriek aangevallen waarbij 757 personen het leven lieten. De wijk werd volledig vernietigd.

Ook de haven, waarbij schepen uit de Sovjet-Unie, Polen en Cuba werden geraakt, waren bestendig het mikpunt.

Om de bevolking te vrijwaren werd deze verzocht zich naar het platteland te begeven.

Tal van bedrijven braken hun machines uit en gingen zich eveneens in de omgeving van de stad vestigen.

Door de bombardementen werden ongeveer 55 % van de woningen, scholen, bedrij-

ven, sana's, hospitalen, bruggen, e.a. "strategische" doelen vernietigd.

De minst geraakte woningen werden voorlopig hersteld. In de volledig vernietigde wijken werden, in samenwerking met de boeren, voorlopige huisjes in bamboe gebouwd. Vandaag wonen echter, als gevolg van de woningnood, nog meer dan 60.000 mensen buiten de stad.

DE LANDBOUWKOOPERATIEVEN.

Noord-Viëtnam is hoofdzakelijk een landbouwland. De jarenlange oorlog heeft nog niet de mogelijkheid gegeven de zo noodzakelijke industrie uit te bouwen.

De eerste zorg bestaat er dan ook in de landbouwproductie op zo'n wijze uit te bouwen dat het land in zijn eigen behoeften kan voorzien. Onder het Frans kolonialisme werd in grote mate rijst uit het Zuiden ingevoerd. In 1965 was de regering erin geslaagd zelf uit te voeren. Met de oorlog en de vernietigingen die werden toegebracht is men wel wat achterop geraakt maar één jaar na de stopzetting van de bombardementen werden reeds aanzienlijke vorderingen boekt.

Een bezoek aan de landbouwcoöperatieve Luong Van Mghia heeft ons een beeld gegeven van het leven en het werk op het platteland.

Onder het Frans kolonialisme was 80 t.h. van de grond het eigendom van groot grondbezitters. De boeren leefden er in hutten, hadden een tekort aan voedsel en klederen, en kenden een zeer armzalig bestaan. Met de revolutie van augustus 1945 kwamen nieuwe mogelijkheden in het vooruitzicht. De terugkeer der Franse kolonialisten betekende het herstel der vroegere toestanden zodat de bevolking in grote getale bij de Viëtnamse aansloot en aan het verzet deelnam.

Na de akkoorden van Geneve werd in 1954 de grond onder de boeren verdeeld. Een nieuw tijdperk kon beginnen.

In de coöperatieve Luong Van Mghia wonen ongeveer 400 gezinnen. In de verschillende gehuchten die er van deel uitmaken zijn er 1.800 inwoners waarvan 600 actieve werkers. 75 % van deze (veel mannen zijn nog steeds in het leger of werken in de steden aan de wederopbouw) zijn vrouwen. De coöperatieve beschikt over 200 ha. landbouwgrond, 30 ha. vijvers, en rivieren voor de viskwekerij en richt zich eveneens naar de veeteelt (o.m. varkenskweek ± 1.000 stuks).

Er wordt ook aandacht geschonken aan de bloemeteelt.

Voor 1965 was de opbrengst per ha. 3 ton rijst. Onder de oorlog werd dit opgedreven tot 5 ton om vandaag reeds 8 ton te bereiken. De vleesproductie steeg van 40 ton naar 80 ton per jaar. In 1973 haalde men reeds 87 ton vlees.

DE POLITIEKE STRUKTUUR.

Het spreekt vanzelf dat we belangstelling hadden voor wat betreft de politieke structuren van Viëtnam. Een gesprek met de voorzitter van de provincie Haifong - gaf ons de gelegenheid over dit probleem een aantal vragen te stellen.

Enkele jaren terug werden in Viëtnam op administratief vlak enkele hervormingen tot stand gebracht. Het land werd verdeeld in 29 provincies van ± 1 miljoen inwoners.

Hanoi en Haifong worden, met een agglomeratie; als provincies opgenomen. Het gewest Haifong telt zo 1.300.000 inwoners waarvan er 300.000 het centrum van de stad bewonen.

Het bestuur der provincies wordt om de drie jaar verkozen. Jongeren van 18 jaar hebben stemrecht en zijn verkiesbaar vanaf 21 jaar.

De leiding van het gewest bestaat uit een Volksraad van 140 leden die in zijn schoot een Uitvoerend Komitee (kollege) verkiest van 15 leden. Dit komitee wordt geleid door een voorzitter en vijf onderzitters.

Een verkozene die bepaalde fouten begaat kan, tussen twee verkiezingen in, door de Volksraad afgezet worden.

In de dorpen, en wijken worden om de twee jaar verkiezingen gehouden.

Hoe hebben deze verkiezingen nu plaats ?

Door het Patriotistisch Front, t.t.z. het overkoepelend organisme waarvan partijen en massaorganisaties lid zijn, wordt een eerste lijst van kandidaten voorgesteld. Deze lijst die slechts uit 70 % van de te verkiezen kandidaten mag bestaan wordt in de bedrijven en wijken aan de bevolking voorgesteld.

Voorgestelde kandidaten kunnen hierbij geweigerd worden. Na deze besprekingen en de mogelijke wijzigingen wordt deze nieuwe lijst van 70 % der te verkiezen kandidaten voorgedragen.

Ook kan ieder kiezer eveneens individueel zijn kandidatuur voordragen.

Voor de provincie Haifong waar 140 te verkiezen plaatsen zijn worden dan een 200-tal kandidaten voorgedragen. Rekening houdend met de beperking dat slechts 70 % der te verkiezen plaatsen door het Patriotistisch Front kunnen worden voorgedragen betekent dit dat er meer dan de helft individueel voorgedragen kandidaten zijn.

Voor de verkiezingen wordt dan een lijst opgesteld per alfabetische volgorde waaruit de kiezers de kandidaten die ze niet wensen kunnen schrappen.

Opvallend is wel dat 40 % der verkozenen vrouwen zijn. Dit procent stijgt echter tot circa 55 % in de dorpen. De gemiddelde ouderdom van de huidige Volksraad bedraagt 40 jaar. Deze van het uitvoerend Komitee 45 jaar. Het jongste lid van de raad : 22 jaar. Om het even

wie kan in de leidende functies worden verkozen. De aansluiting bij de K.P. is hiervoor geen vereiste.

Dit alles onderlijnt de zeer democratische werking van het politieke leven in Noord-Viëtnam. Op alle niveau's is de enige zorg de toegewijde en dynamische krachten uit het volk bij het gemeenschapsleven te betrekken.

REISREPORTAGE.

Op 26 december 1972 werd de koöperatieve eveneens zwaar door de bombardementen getroffen. De kerk, een aantal woningen en de varkenswekerij werden vernietigd waarbij 500 zwijnen gedood werden.

Hoe wordt de organisatie van deze koöperatieve nu aangepakt.

Alles geschiedt op de meest democratische wijze. Zoals in de andere sectoren van de Viëtnamese samenleving vertrekten van het principe dat iedereen bij het beslissingsrecht moet betrokken worden.

De leiding van de koöperatieve wordt dus bij geheime stemming verkozen. Dit is ook het geval voor de verantwoordelijkheden van de verschillende sectoren t.t.z. landbouw; viswekerij enz.

Om alle strekkingen bij de leiding te betrekken wordt zelfs voorzien dat niet meer dan 30 % van de leden van de partij in de bestuurslichamen mogen zetelen.

De algemene vergadering beslist eveneens wat het loon zal zijn die door de koöperatieve aan zijn leden zal worden uitbetaald. In de koöperatieve Lunog Van Mghia bedroeg dit voor 1973 43 DON 50. De directeur en de andere leden van het bestuur ontvangen een zelfde loon.

Alle leden beschikken echter eveneens over een eigen stukje land voor eigen gebruik. Een deel van de opbrengst kunnen zij echter eveneens op de vrije markt verkopen.

De koöperatieve stelt zich eveneens borg voor de geneeskundige verzorging van zijn leden, het onderwijs (een school van 1ste en 2e graad, kinderkribbe, enz.). Weeskinderen en ouderlingen ontvangen een vergoeding uit de kas van de koöperatieve.

De landbouwkoöperatieve werkt nauw samen met een bepaald bedrijf. Dit laatste verleent een bijzonder hulp voor wat het leveren en de herstelling van de landbouwmachines betreft. Op deze wijze wordt steeds een nauw contact onderhouden tussen arbeiders en boeren.

Ook wat de opstelling van het plan betreft worden de leden nauw betrokken. Een eerste voorstel vervat in het distriktsplan op landbouwgebied wordt aan de verschillende groepen voorgelegd (hier varkens- en viswekerij, landbouw en bloementeel).

Met de nodige amendementen wordt dit terug besproken in het beheerskomitee.

Na een nieuwe bespreking in de groepen wordt het aan de algemene vergadering voorgelegd waar het plan besproken en vastgelegd wordt.

80 % van de produktie van het plan wordt aan de Staat geleverd.

De opbrengst van de overige 20 % en het deel dat het plan overschrijdt worden ingezet voor nieuwe investeringen en bijkomende verdeling onder de leden.

Deze nieuwe democratische beheersmethode heeft bijgedragen tot een verhoogde bewustwording.

De leden zijn er zich wel van bewust dat alles afhangt van hun eigen inzet : het opdrijven van de produktie, de welstand van het land en de verbetering van hun eigen levensvoorwaarden.

Zij weten dat dit hoofdzakelijk afhangt van hun eigen inspanningen, van de wijze hoe ze hun persoonlijke ervaringen en deze van hun werkgenoten aan anderen kunnen overdragen, van de manier hoe ze de kennis van anderen kunnen verwerven en van de wijze hoe ze de resultaten van de moderne techniek op hun eigen werkterrein zullen kunnen in toepassing brengen.

WERKEN VOOR DE UITVOER.

We stonden er wel een beetje verwonderd bij te kijken toen men ons te Haifong naar een tentoonstelling bracht waarin de produkten van de eigen industrie werden tentoongesteld. Produkten voor eigen gebruik maar ook reeds voor de uitvoer.

Natuurlijk is dit nog niet zeer omvangrijk. Voor ons was het toch verbaazingwekkend dat dat land dat zo geleden heeft onder de bombardementen reeds dergelijke resultaten boekt.

En wat zagen we er ?

Voor de uitvoer in eerste instantie produkten van de kleine ambachten : allerhande vlechtwerk - tapijten, mandjes, sandalen, enz., enz. Meubels in gewoon en geperst hout maar eveneens prachtig afgewerkte stukken gelakt met allerlei versieringen in parelmoer. Konserven van vis, landbouwprodukten, fruit, enz. Alcoholische e.a. dranken op basis van rijst, citroen, enz. Geneesmiddelen o.m. van de traditionele geneeskunde (Bv. een soort drank gemaakt met beenderen van tijgers wat een uitstekend geneesmiddel tegen rheuma schijnt te zijn).

Wat de produktie voor eigen gebruik betreft was er het gamma van de huishoudelijke benodigdheden in aluminium, e.a. materiaal. Schoolbenodigdheden en kinderspeelgoed. Draagbare radio's die met uitzonderingen van de transistoren, volledig zelf worden gemaakt. Fietsen (waarvan alleen de kettingen worden ingevoerd). Schoeisel in leder, plastic en rubber. De produkten van een glasindustrie die met de hulp van de DDR wordt uitgebouwd. En verder baggermachines, visserijsche-

pen (trawlers), allerhande machines voor de industrie.

Ondanks de oorlog en de bombardementen steeg de produktie voor 1972 met niet minder dan 30 %. Is dit geen bewijs te meer dat geen inspanning gespaard wordt om het land uit de onderontwikkeling te helpen ?

En ik sprak hier nog niet over de prachtige handgeweven tapijten die steeds in grotere hoeveelheid worden uitgevoerd.

BEZOEK AAN EEN TAPIJTENFABRIEK.

Niemand van ons had er ooit aan gedacht dat de kleine, bescheiden dame die ons in het bedrijf rondleidde, eigenlijk de direktice van het bedrijf was.

Dit bedrijf met zijn 1.700 arbeiders (95 % vrouwen) neemt ook de zorg voor zich van de 2.000 kinderen (w.o. 550 baby's) van het personeel. Aan het bedrijf waren de nodige peuter- en kindertuinen verbonden.

De meisjes komen meestal op 17-jarige ouderdom naar het bedrijf (er werken er 700) en krijgen 2 jaar opleiding.

Dit bedrijf werd natuurlijk eveneens door de bombardementen getroffen. In 1972 werden alle machines e.a. benodigdheden in veertien dagen tijd uitgebroken en tot op 60 km. ver in verschillende dorpen ondergebracht en ..., de produktie ging verder

En terwijl de Amerikaanse vliegtuigen bommentapijten legden, produceerden onze mensen wollen tapijten, zegden de verantwoordelijken van het bedrijf. Zelfs in 1972 werd het plan met 20 % overschreden.

Voor 1973, het eerste jaar na de akkoorden van Parijs, werden de normen met 15 à 28 % overschreden ondanks het feit dat gans het bedrijf opnieuw moest worden ingericht.

In het bedrijf zelf werden reeds aanzienlijke technische verbeteringen aangebracht o.m. op het vlak van de indirekte verlichting.

Ook hier zijn plan- en werkmodes de vrucht van lange en vrije besprekingen.

Het ontwerp van plan wordt in de verschillende ateliers besproken en amendementen worden ingediend. Na een nieuw onderzoek van het beheerskomitee komt het in de algemene vergadering waar de beslissing valt.

Voor wat de lonen betreft wordt reukenschap gehouden met de produktie maar bijzonder met de kwaliteit van het geleverde werk.

De vakbonden, waarvan 70 % der werkers lid zijn, bekommert zich hoofdzakelijk over de werkvoorwaarden, het bepalen van de normen, de beroepsbekwaamheid enz.

De arbeidsters gaan in pensioen aan 55 jaar of na 25 jaar werk op het bedrijf. Het bedrijf, waar 5 % mannen het zware werk verrichten, staat volledig onder de

leiding van vrouwen. Een speciaal cultureel komitee bevordert de culturele ontplooiing en de sportactiviteiten van de werksters van het bedrijf.

Deze tapijtfabriek beschikt niet alleen over een dans- en zangensemble, waarvan enkele leden ons enkele nummers ten beste gaven, maar had tijdens de bombardementen eveneens een eigen verdedigingsgroep. Enkele Amerikaanse vliegtuigen maakten er kennis mee...

Een voorbeeld van de wijze hoe eenvoudig sommige werkjes worden opgeknapt was het volgende : we zagen hoe een grote hoop stenen van de ene plaats van het bedrijf naar een andere werd overgebracht. Elke arbeidster die naar het werk ging nam... drie à vier stenen mede en... op enkele tijd was de zaak opgelost. Wie de middelen niet heeft moet het verstand hebben. Ge moet er maar aan denken en het organiseren.

EEN NIEUW EKONOMISCH PLAN.

Tijdens ons bezoek te Hanoi behandelde het Parlement van Noord-Viëtnam de basisgegevens van het nieuw economisch plan.

Men voorziet twee etappen. In het plan van 1974-1975 wordt voorzien het land terug te brengen op de situatie van 1965 t.t.z. het laatste jaar voor de bombardementen en in grote lijnen de wederopbouw te verwezenlijken. In sommige sectoren werden reeds resultaten geboekt.

Zonder de natuurramp waarvan Viëtnam het slachtoffer werd zou de produktie van rijst reeds de vroegere cijfers bereikt hebben. De veestapel steeg met 4,4 % en de elektriciteitsproduktie overschreed reeds met 24 % deze van 1965 en de industriële produktie met 17 %.

In het plan van 1976-1980 wordt o.m. voorzien ten overstaan van 1965 volgende resultaten te boeken :

- verhoging van het nationaal brutoproduct met + 21 %;
- het nationaal inkomen met + 14 %;
- de industriële produktie met + 42 %;
- de landbouwprodukten met 16 %;
- het volume der verhandelde waren met + 81 %;
- de staatsinvesteringen voor de basisconstructie met + 240 %.

Vice Minister Thanh Nghi wees er op dat om deze opdracht te verwezelijken een bepaalde nalatigheid in zekere openbare instellingen zou dienen overwonnen te worden en het rendement in de bedrijven aanzienlijk zou moeten toenemen.

DE KULTUUR

We kregen tijdens onze rondreis in Viëtnam de gelegenheid kennis te maken met tal van aspecten van de Viëtnamese cultuur : musea, teater, muziek, cirkus enz., enz.

Zeer interessant was het museum van archeologie dat pas sinds enkele jaren werd opgericht maar waar reeds een schat

aan stukken worden tentoongesteld.

Het spreekt vanzelf dat de Franse bezetters, zoals ten andere de kolonialisten nergens hebben gedaan, geen vinger hebben uitgestoken om de oude Viëtnamese cultuur bekend te maken. Toen de Fransen in 1924 per toeval belangrijke archeologische vondsten deden weigerden ze dit te erkennen als voortkomende van het Viëtnamese volk. De opgravingen werden dan ook stopgezet. In 1958 werden de eerste nieuwe opzoeken verricht en sinds 1959 - zij het dan op beperkte wijze als gevolg van de oorlog - worden op een honderdtal plaatsen opgravingen verricht.

Onder leiding van Prof. Pham Huy Thong werden vandaag reeds een belangrijk aantal voorwerpen - sommige van 4 tot 2.000 jaar voor ons tijdperk - samengebracht.

Te Hanoi bevindt zich eveneens de eerste universiteit van Hanoi, een prachtig monument, dat dagtekent uit de 11e eeuw.

Talrijke pagoden staan eveneens open voor de gelovigen en de belangstellenden.

Inzake de moderne vormgeving hadden we het genoegen kennis te maken met een pas geopende tentoonstelling van beeldhouwwerken. Interessant was zeker de tentoonstelling van affiches waarin, op een zeer moderne en expressieve wijze, de verschillende aspecten van het dagelijks leven in Viëtnam behandeld worden.

Tot onze grote verwondering speelde men in het teater dat we te Haifong bezochten Assepoester. Een Viëtnamese legende; zegden de vrienden ons. Het betrof hier een opvoering volgens de Viëtnamese tradities maar in een zeer modern decor. Een voorbeeld hoe het Viëtnamese volk het verleden, de zeden en tradities van het volk aan de normen van het leven van vandaag tracht te verbinden.

Een avond met het zang en dansensemble ging door, zoals alle andere activiteiten voor een bomvolle zaal en was, het spreekt vanzelf voor ons een fantastische konfrontatie met de zeer sobere maar sierlijke volksdansen van Viëtnam.

Met een avondje in het cirkus werd het een konfrontatie met de echte eenvoudige volkskunst. In een bomvolle tent met een massa jong volk.

Pikante vaststelling was voor ons zeker het feit dat de Viëtnamazen zeer weinig hun voldoening of enthousiasme in applaus openbaren. Hoogstens een of tweemaal wordt op het einde van de vertoning in de handen geklapt.

Uitzondering hierop voor zang en dans uit Cuba en... een liedje waarop kritiek werd gebracht op de mannen...

Om u te zeggen dat vrouwen het overal van dezelfde kant bekijken.

PRATEN MET MINH VINH.

Onze vriend Minh Vinh is in ons land geen onbekende. Als adjunct van Minister Xan Thuy bij de onderhandelingen van Parijs kwam hij ook enkele malen naar ons land.

Minh Vinh die vandaag verantwoordelijke is voor de informatie gaf ons de indrukken weer van de Regering van zijn land voor wat betreft de huidige situatie na de akkoorden van Parijs. Na deze akkoorden zegde hij ons, dachten de meeste Westerse regeringen dat de zaak afgedaan was met de erkenning van Hanoi. Zij meenden dat dit, als een tegenwicht tenoverstaan van hun betrekkingen met Saigon, meer dan voldoende was.

Het is wel opvallend dat zij de realiteit van de Akkoorden van Parijs vergeten t.t.z. dat er in Zuid-Viëtnam 2 administraties, 2 legers en 3 politieke machten zijn.

Ondanks beiden de Parijse Akkoorden als volwaardige partners ondertekenden wijgeren de Westerse regeringen de Voorlopige Revolutionaire Regering van Zuid-Viëtnam te erkennen. Meer dan 40 landen deden dat echter reeds wel. Talrijke internationale organisaties, o.m. de Konferentie van de niet gebonden landen erkennen reeds de V.R.R.v.Z.V.

Uit angst voor de Verenigde Staten en Saigon durven sommige landen geen standpunt innemen. De weg naar de vrede houdt echter de eerbiediging in van de Akkoorden. De erkenning van de Zuid-Vietnamese realiteit.

Wat Noord-Viëtnam betreft gaan de eerste inspanningen naar het herstel van de oorlogschade. In één jaar tijd werden de communicatiemiddelen - wegen, spoor, water - in grote mate hersteld. De vernietigingen die door Nixon werden aangebracht zijn echter aanzienlijk belangrijker dan deze die gebeurden onder de regering Johnson.

Onder de 20ste breedtegraad werd praktisch alles met de grond gelijk gemaakt.

Vandaag kan echter gezegd worden dat alle havens werken - onlangs dat sommige vromen niet volledig ontmijnd werden, dat de treinen (al is het maar op één spoor en aan slechts 40 km. rijden) en dat er een intens vrachtwagenvervoer is.

Landbouw

De eerste opdracht was de honderdduizenden kraters te vullen. Men begrijpt dat dit hoofdzakelijk handwerk was. Het moest dan nog hoofdzakelijk door vrouwen uitgevoerd worden. Zo men gedacht had dat de schade niet aanzienlijk zou zijn op het platteland moest men vaststellen dat niet alleen de structuur van de grond gewijzigd was maar tevens de grote schade aangebracht aan het irrigatiesysteem.

bv. de vernietiging van de Bia stuwdam zodat 40.000 ha. beschadigd werd.

Vandaag zegt Minh Vinh wordt de land-

bouw meer wetenschappelijk aangepakt. Nieuwe zaden worden gebruikt, nieuwe werkmethoden ingezet. Het is klaar dat onze mensen zich aan dit alles nog moeten aanpassen.

Ondanks de meest vruchtbare streken in 1973 door een tyfoon geteisterd werden worden betere resultaten geboekt. Vandaag worden reeds 3 oogsten per jaar geboekt. Zo er onder de Fransen in het Noorden een kronisch tekort was dan zijn we nu reeds zeker binnen enkele jaren te kunnen exporteren. Rond Hanoi is de produktie reeds 5 ton rijst per Ha., in sommige streken 6 ton.

Industrie

Om de schade tot het minimum te herleiden werden tijdens de bombardementen de machines uitgebrouwen en naar het platteland overgebracht.

Nu moeten de fabrieken, werkplaats per werkplaats opnieuw heropgebouwd worden en geleidelijk aan in werking gesteld.

De Hydraulische Centrale Duc Bia is reeds opnieuw in werking zodat de produktie van de elektriciteit reeds 24 % hoger ligt dan in 1965. De nodige aandacht moet nu geschonken worden aan de hernieuwing der verouderde leidingen. De belangrijke thermische centrale Oung Bhi zal in de komende maanden eveneens in werking worden gesteld.

Bouw

Het probleem van de wederopbouw blijft gezien de enorme vernietigingen een groot probleem. Vooreerst werden de eerste noodoplossingen genomen. Waar mogelijk werden de huizen gedeeltelijk hersteld. Huizen in bamboe werden gebouwd in het perspectief deze na twee jaar te vervangen. Op andere plaatsen werden kleine noodwoningen gebouwd waarvan we voorzien deze binnen de zeven jaar te vervangen. Intussen worden in harde materialen definitieve woningen gebouwd.

We steken het niet weg zegt Minh Vinh dat we het levenspeil van 1965, het laatste jaar voor de oorlog, nog niet hebben bereikt. We zijn echter op de goede weg. De wijze waarop de Tet - de eerste zonder bommen sinds 1965 werd gevierd is zeker betekenisvol. Hanoi, Haifong e.a. steden waren feestelijk verlicht en de bevolking heeft dit Viëtnamees Nieuwjaarsfeest uitbundig gevierd.

Geen speciale voorrang.

Wij wensen in onze economie geen speciale nadruk te leggen op een of andere sektor, zegt Vinh Minh. Beiden zullen nauw aan elkaar verbonden worden en in functie van elkaar staan. Ons groot ordewoord is "Van het ganse land een bouwverf maken".

Daarom roepen we op steeds meer te produceren, spaarzaam te zijn en te leren. We vestigen er de aandacht op dat we steeds moeten paraat zijn want de ervaringen heb-

ben ons geleerd dat we geen onvoorwaardelijk vertrouwen kunnen hebben in onze vijanden.

Ideologische aanpak.

Het verleden heeft het Viëtnamees volk geleerd zegt Minh Vinh dat zij in hoofdzaak op eigen krachten moeten rekenen. Ons inspannen en spaarzaam zijn is dus de enige uitweg om onze zwaar beschadigde economie vooruit te helpen.

De grondslag van de heropbouw ligt dus hoofdzakelijk in de ontwikkeling van onze theoretische kennis en op basis van onze onderlinge samenwerking.

Met dergelijke aanpak zal een verzwakking van de interesse en de inspanningen zeker vermeden worden.

Minh wijst in dat opzicht op de wijze waarop de ontwikkeling van de democratie op alle geledingen. Er is een bestendige wisselwerking. Een bestendige discussie. De eerste zorg bestaat er in alle mogelijke informatie door te geven. De mensen alles uit te leggen en met hun zienswijze rekening te houden. Hun voor te lichten over de oorzaken van de oorlog maar ook over zijn gevolgen. Met hen de problemen van de produktie te bespreken maar ook de resultaten van het rendement van ieder van hen.

Zelfs in het leger passen we dit principe toe zegt Minh. Een Kommandant neemt geen beslissingen het is het geheel van de soldaten die na de voorstellen bespreken te hebben en zo nodig na bepaalde tegenvoorstellen te hebben gedaan bepalen wat zal gedaan worden.

De belangrijkste opdracht blijft dus een volledige mentaliteitsverandering tot stand te brengen, om een nieuwe-maatschappij te bouwen voor een nieuwe mens.

Dit alles is vervat in een drie punten-programma :

1. de revolutie verwezelijken in de produktieverhoudingen;
2. de technische en wetenschappelijke revolutie bewerkstelligen (basisprincipe);
3. een kulturele revolutie doorvoeren.

Wat we dus nastreven zegt Minh is relatief gemakkelijk op voorwaarde dat we het volk voor onze ideeën kunnen winnen.

Het heldhaftig verzet tegen de sterkste militaire en economische macht van de wereld, de V.S., de wijze waarop de wederopbouw wordt aangepakt bewijst zeker dat het Viëtnamees volk zich reeds in grote mate bewust is van haar ideologische basis.

VERGEET NIET TE LEZEN.

In de loop van de maand juni verschijnt het eerste deel van onze vier uitgaven over de multinationale ondernemingen.

Deel I : "DE MULTINATIONALS EN DE MONE-TAIRE PROBLEMEN"

door Prof. Dr Piet Frantzen.

"DE INTERNATIONALE MONETAIRE PROBLEMEN EN DE DERDE WERELD"

door Lic. Toon Colpaart.

Prijs : 30 fr.

Lees eveneens onze vorige uitgave : "ONTWIKKELING VAN DE INTERNATIONALE VERHOUDINGEN SINDS 1945"

door Dr Jules Verhelst - historicus.
"GROEI EN STRUKTUUR VAN NAVO EN WARSCHAU-PAKT"

door Lic. Paula Burghgraeve.

Prijs : 20 fr.

Deze brochuren zijn te verkrijgen door overschrijving van het bedrag + 7 fr. port op Prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw. - Studie en infocentrum - 9000 Gent.

De reeds aangekondigde brochure over "HET MIDDEN - OOSTEN - ACHTERGRONDEN VAN EEN KONFLIKT" zal eveneens eind juni ter beschikking zijn.

Hogergenoemde uitgaven, maar ook onze posters, klevers e.a. materiaal zijn eveneens te verkrijgen in de boekhandels, wereldwinkels waarvan we in ons vorig nummer de lijst publiceerden.

cijfers

DE GROOTSTE MULTINATIONALE ONDERNEMINGEN.

(omzet in miljard dollar)

General Motors (V.S.)	28,3
Exxon (V.S.)	18,7
Ford Motor (V.S.)	18,4
Royal Dutch-Shel (Gr. Br.-Nederl.)	12,7
General Electric(V.S.)	9,4
IBM. (V.S.)	8,3
Mobil Oil (V.S.)	8,2
Chrysler (V.S.)	8
Texaco (V.S.)	7,5
Unilever (Gr. Br. - Nederl.)	7,5
ITT (V.S.)	7,3
Gulf Oil (V.S.)	5,9
B.P. (Gr. Br.)	5,2
Philips (Nederl.)	5,2
Volkswagen (Duitse Bonds Rep.)	5,-
Westinghouse (V.S.)	4,8
Du Pont (V.S.)	3,8
Siemens (Duitse Bonds Rep.)	3,8
Imperial Chemical (Gr. Br.)	3,7

Gegevens van Fenga en Freyer. 1972.

HET ENGELS VREDESKONGRES.

Op 25 en 26 mei volgden wij te Londen het kongres van de Engelse Vredesbeweging. Er waren een kleine 200 afgevaardigden van de Trade Unions (syndikaten), de Labour-partij en de Kommunistische Partij, diverse Ierse partijen en groepen, diverse vredesorganisaties en een aantal individuele deelnemers. Er waren parlementsleden bij, topfiguren uit de vakbond naast militanten, gekende vechters voor dekolonisatie (zoals Jagan uit Brits-Guyana) en mensen die over Noord-Ierland een ontroerende getuigenis brachten (zoals Edwina Stewart van de Noord-Ierse Vereniging voor Burgerrechten).

De grote thema's waren :

- Vrede, tewerkstelling en veiligheid;
- Brittannië in Europa en het Atlantisch bondgenootschap;
- Noord-Ierland;
- de bevrijdings- en vredesstrijd in de wereld (met bijzondere aandacht voor Indo-China, en verder voor Chili, Indonesië, Griekenland, Portugal, Guyana en de anti-fascistische strijd in het algemeen).

HET EINDVERSLAG.

dat geen bindende resolutie wou zijn voor de deelnemers, maar alleen een weergave van het besprokene en een mogelijke vertrekbasis voor de vredesbewegingen, is helaas iets te lang voor een volledige weergave in dit blad. Wij vatten als volgt samen :

In de internationale politiek houdt men aan de koëxistentie, de ontwapening, het recht op nationale onafhankelijkheid der volkeren en voor Europa het breken met NAVO, EEG en nucleaire strategie en voor een positieve rol van Brittannië in de problematiek van de Europese veiligheid. Een aktie tegen de levering van oorlogsschepen aan Chili is reeds gestart. Men streeft nu de erkenning na van het revolutionair bewind in Zuid-Vietnam. Enz. De band tussen vredes- en sociale politiek wordt als zeer nauw ervaren (drastische inkrimping van bewapeningsuitgaven): de economische crisis kan alleen overwonnen worden mits Brittannië haar internationale rol anders oriënteert.

- Internationale kontakten tussen syndikaten ter bestrijding van de multinationals.
- Welkom aan de ontwikkeling naar beter verband tussen de vredesbewegingen, internationaal en binnen Brittannië.
- Oproep tot eenheid in de arbeiders- en vredesbeweging.

Maar boven al deze onderwerpen was er één, dat sterke emoties oopriep :

NOORD-IERLAND.

Uit de kontakten met de Engelse vrienden en vooral uit de debatten op het kongres bleek duidelijk, dat er maar twee politieke krachtlijnen meer werkzaam zijn in Noord-Ierland : één die zich oriënteert op het vrijmaken van Ulster van Britse heerschappij (zelfs wanneer dit zou kunnen uitlopen op hereniging van Ierland), en één die met alle middelen aan het Verenigd Koninkrijk wil vasthouden onder één of andere vorm. Tot op zekere hoogte valt dit samen met de historisch aangehouden godsdienstige tegenstelling tussen katholiek en protestant. In werkelijkheid voelt men onder die etiketten een gamma van sociale ideologieën, dat voor "katholiek" het hele veld bestrijkt van revolutionair anti-kapitalistisch tot uiterst rechts, en voor "protestant" eerder gekoncentreerd wordt van centrum-rechts tot fascistisch. Die rechtse concentratie van de protestanten is heel logisch, want zij hangt samen met hun echte of vermeende privileges. In die polarisatie is er dan ook geen plaats meer voor een centrum : de sociale mistoestanden (vooral een schrijnende werkeloosheid voor de katholieke jongeren) onderhouden de mobilisatie aan beide kanten.

Op dit kongres, waar heel wat strekkingen aanwezig waren eiste de "protestantse" Noord-Ierse-Labour-partij de blijvende bescherming van Britse troepen, nieuwe verkiezingen, en het recht voor de protestanten een eigen natie te zijn.

Striëmend klonk het antwoord van een tegenspreker : "Wat voor soort Labour-partij is dit, die natievorming baseert op godsdienst?... Ik ben Ier en internationalist. Anderen wezen de verkiezingen af, omdat zij in het huidige klimaat; versterkt door de terreur, de katholieke onderdrukte positie zouden bestendigen, klaagden de Britse dubbelzinnige politiek aan, eisten het vertrek van de troepen. Het "protestants" standpunt raakte volkomen geïsoleerd in dit overwegend links milieu.

De Engelse Vredesbeweging heeft duidelijk gekozen : Noord-Ierland is voor haar een probleem van Ieren en Brittannië moet daar uit weg.

BUITENLANDSE DELEGATIES.

Van Hieu, minister der Voorlopige Revolutionaire Regering van Zuid-Viëtnam werd

bijzonder hartelijk toegejuicht. Hij belichtte de politieke toestand in zijn land en dankte voor de reeds verkregen hulp. Vanwege de Hongaarse delegatie werd vooral aandacht gegeven aan de 25ste verjaardag van de Vredesbeweging. En namens de B.U.V.V. (delegatie bestond uit G. Marechal, M. Tanret, J. Verhelst) werd onderstaande tekst voorgebracht :

"Eerst en vooral brengen wij U de groeten over van de B.U.V.V., samen met haar dank voor Uw uitnodiging tot dit kongres. Dit kongres was voor ons reeds zeer leerrijk. Omstandig weergeven wat daarin voor ons allemaal nuttig was zou teveel van uw tijd nemen. Als voornaamste kan wel gezegd worden, dat wij telkens opnieuw begrepen hoezeer Uw problemen ook de onze zijn. Wanneer wij naar U luisteren, U afgevaardigden van uiteenlopende delen van de vakbonden, enz., dan is Uw taal helemaal niet verschillend van wat in België gezegd wordt. Daar ook dreigen de verworvenheden van de werkers opgeheven te worden door de politiek van de reactie. En daar ook worden nationale problemen-i.p.v. een democratische oplossing te krijgen-gebruikt als een wapen tegen democratie en vrede.

Wij hopen, dat contacten als deze meer zullen voorkomen, dat nauwe samenwerking zal groeien tussen onze beide vredesbewegingen. Dit is niet zomaar een schone verwachting of een vage wens. Tegenover onze gemeenschappelijke vijand, de multinationals, is zoiets harde noodzaak. Om hen te bekampen moeten wij op zeer concrete basis samenwerken."

INTERNATIONALE WORKSHOP.

Omdat activiteiten die zich situeren binnen het veld van het vredewerk dikwijls stiefmoederlijk worden behandeld en traditioneel worden wil Pax Christi Internationaal zijn jaarlijkse workshop in het teken stellen van animatie.

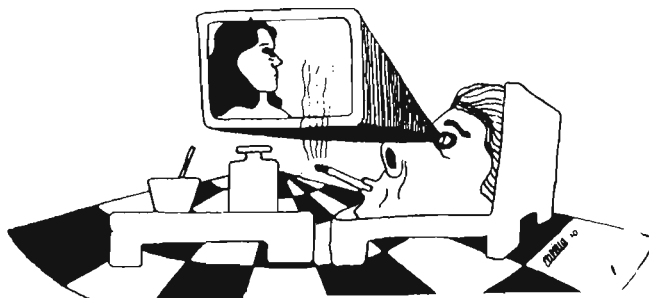
Gedurende een week zullen de deelnemers gekonfronteerd worden en werken met animatiemodellen.

Dit jaar berust de organisatie bij de Nederlandse sectie van Pax Christi en zij zal deze week plaats vinden in de loop van de maand juli.

De aandacht zal vooral gaan naar onderwijs, basiswerk en pastoraal.

Inlichtingen en inschrijvingen :

PAX CHRISTI VLAANDEREN
Internationale Workshop
Ijzerenkruisstraat 92
1000 Brussel
Telefoon : 02/19 05 89

VOOR LUIGALGLEZERS

PESALNI-ETEMIN

En Kissinger is weer geslaagd in een Verzoeningspoging* Hij is hertrouwd met een zekere Miss* Andere huwelijkskandidaten waren Golda Meir, Golda Meir en Golda Meir* In Portugal is dus ook de lente begonnen* Alhoewel, 1 spinola maakt de lente niet* De 167e Westduitse Starfighter is neergestort. De voorraad is bijna uitgeput* Waarop wacht kameraad Nixon om het voorbeeld van Brandt te volgen* Het Watergateschandaal is opgelost ! Nixon zette zijn bandopnemer regelmatig af om energie te besparen* Het staat vast dat 2 op de 10 mensen kleurenblind zijn. De 8 anderen herkennen oranje als ze oranje zien* Wie past niet in het rijtje ? Ehrlichmann, Haldeman Tindeman, Eichmann, Alleman, Prémaman, Manesman* Mosche Dayan aan de Syrië-Israëlische grens : Ik houd een oogje in het zeil* En nog het Israëlisch-Arabies konflikt : Wie wind zaait, zal midden oosten* Nixon als belastingsbetaler doet zijn broekje open* Amerikaanse senatoren opperen dat het Watergateschandaal slechts een Peulschil zou blijken vergeleken met het schandaal dat zou ontstaan indien men de politiek van regering en oliemaatschappijen aan een diepgaand onderzoek zou onderwerpen.

ad interim Campus.

bijdrage van het colam

CENTRUM
ORIENTATIE
LATIJNS-
AMERIKA
TE ROERMOND

BRAZILIAANSE JOURNALIST
VOORZAG DE PUTSCH IN
PORTUGAL

.....

"Einde van het Regiem in Portugal".
Dit is de kop van een artikel van de hand van Carlos Castello Branco in de *Jornal do Brasil* van 14 april 1974. Dat was dus VEERTIEN DAGEN VOOR de militaire putsch, die een einde maakte aan het regiem van Cajetano.

Onder het motto : "er is geen goed, dat nooit een einde neemt, en er is geen kwaad, dat altijd duurt",

loopt de schrijver met een helderziende blik op de gebeurtenissen vooruit. Weinig naties, buiten de socialistische regiem, zijn er in geslaagd, zó'n lange politieke en sociale stabiliteit te handhaven bij hun pogen om serieuze problemen toe te dekken onder de mantel van vrede, als het kleine Portugal. Eenmaal losgebroken evenwel, konden die problemen niet worden opgelost door geweld, zoals het regiem zich had voorgesteld, en ook niet door verstandig overleg of wederzijds begrip, de weg van de politiek.

De moeilijkheden ontstonden niet in Portugal zelf, maar in de periferie, in de gebiedsdelen, waar men meende een vorm van samenleving in stand te kunnen houden, waarvan de wortels stoelden op een vier eeuwen oude koloniale politiek.

Tien jaren van strijd maakten duidelijk, dat het ging om een oorlog, die niet gewonnen kon worden; méér nog : die een expansiekracht bezat, welke de kern van de Portugese natie zelf ging beroeren. Het overzeese probleem dat niet op te lossen was door oorlog of politiek, viel terug op Portugal zelf, waar het een kloof schiep, en aldus de natie in twee kampen verdeelde. Lissabon werd de haard van een politieke en militaire crisis met afmetingen, die tot dan toe ongekend waren door een regiem, dat met succes enkele stakingen in Coimbre en demonstraties van intellectuelen in Lissabon had weten te onderdrukken.

Toen professor Salazar troepen zond naar Afrika, zal hij wel nooit hebben voorzien, dat hij daarmee een oorlog ontketende zonder fronten, en zonder achterhoede om af

te snijden. De guerilla heeft geen front, en haar achterhoede ligt achter de grenzen van vreemde naties, die de guerilla voeden, zonder zich rechtstreeks te compromitteren.

Professor Marcello Cajetano heeft bij de overname van de macht ongetwijfeld de ernst van deze situatie doorzien. Hij ondernam enkele schuchtere pogingen tot oplossing van de problemen. Maar de publieke opinie in Portugal was er niet op geschoold om informatie te krijgen op dit niveau, en nog minder om daarover haar mening te uiten. Cajetano trachtte een discussie op te roepen rond een nieuw overzees statuut, waarin aan de gebieden overzee een grotere autonomie zou worden toegekend; maar die discussie kwam niet op gang. Vrij spoedig liet hij deze poging geheel varen. Steeds meer werd hij ingekapseld in de conservatieve en verlammende atmosfeer, die de machtsstructuur in zijn land beheerst. Zijn liberale pogingen openden geen enkele uitweg.

Het resultaat was, dat bij gebrek aan een opportune politiek de nationale crisis haar vertolker vond in een generaal, wiens scherpe geest wedijvert met de scherpte van zijn zwaard. Generaal Spínola heeft in zijn boek wel weergegeven, wat de meerderheid van de ontwikkelde Portugezen, de president van de ministerraad niet uitgesloten over dit onderwerp denkt. Met zijn zin voor de werkelijkheid verklaart hij het sociaal verschijnsel in de hoofdstad als opgeroepen door een oorlog, die geen ander perspectief biedt dan sterven en blijven sterven.

De tekenen van een voortschrijdende nationale desintegratie, vrucht van het ontstane probleem, brachten hem tot een optreden in het centrum van zijn land, waarbij hij de conservatieve machten trotseerde, die in Lissabon elke poging tot een debat en tot oplossing van de Portugese problemen ontzenuwden.

Nu de zaken van een bijna vijftigjarige dictatuur (aldus nog steeds onze Braziliaanse journalist), op dit punt zijn aangeland, is er slechts één juiste diagnose, want die wordt gesteund door één inzicht en één macht : herstel van de vrije meningsuiting, en de keuze van een regering door het volk, opdat het Portugese volk weer vrij kan leven. De toekomst van het volk moet liggen in zijn totaliteit, en niet in die van één partij, die zich het recht aanmatigt te beslissen voor allen, zonder hen te raadplegen, of de bestaande stromingen te peilen. Wanneer de fundamentele waarden, waarop een volk steunt, dreigen te bezwijken, dan verdwijnt elke twijfel aan de verantwoordelijkheid van allen, en ontstaat de plicht het gehele volk te horen.

Niet alleen het Portugese volk heeft vandaag het herstel nodig van de vrije meningsuiting. Ook de landen van overzee hebben het recht, te beslissen over hun eigen status door vrije en verantwoorde verkiezingen. Portugal, Mozambique, Guiné, en de andere gebiedsdelen, die bij de Portugese natie zijn geïncorporeerd, verkeren in dezelfde onrust, en zijn medeverantwoordelijk voor beslissingen, die slechts in volkomen vrijheid mogen worden genomen.

Ch. Donker

Roermond

PERSONALIA.

Onze gelukwensen aan Gilbert Hubert, verantwoordelijke van I.O.T. en Oxfam-Antwerpen en Gerda Dupont, leidster van V.K.S.M. ter gelegenheid van hun huwelijk.

Onze blijken van deelneming aan de families Craybeckx-Houdaer bij het overlijden van onze trouwe lezeres Mevr. P. Houdaer van Mortsel.

STORT NOG VANDAAG UW BIJDRAGE VOOR ONZE NATIONALE STEUNKAMPAGNE.

Als steun aan ons maandblad "Vrede" en een betere informatie van de openbare opinie. Voor de ondersteuning van onze solidariteitsakties met de volkeren die strijden voor vrijheid, rechtvaardigheid en nationale onafhankelijkheid. Voor een betere samenwerking en vriendschap onder de volkeren.

KOOP STEUNBONS VOOR ONS VREDES- FONDS.

Het biljet : 50 fr. Het boekje van tien biljetten : 500 fr. Met deze steunbons helpt U niet alleen de vredesbeweging maar hebt u de kans een van de waardevolle prijzen te winnen.

25 UITZONDERLIJKE PRIJZEN.

Tapijten en voorwerpen uit de folklore en de kunstambachten uit de ganse wereld.

EEN PRIJS PER TIEN BILJETTEN EN SPECIALE TREKKING VOOR DE OMSLAGEN.

Trekking op 24 juni.

Doe iets aan je toekomst
spaar
bij de
ASLKE

even uw aandacht:

EVEN UW AANDACHT VOOR KOERDISTAN.

Sedert vijftiende eeuw, sedert de Koerden overwonnen werden door Cyrus, koning van Perzië, strijden zij voor hun volledige onafhankelijkheid. Zij strenden reeds tegen de Turken, de Arabieren, de Engelsen en eens te meer, na vier jaar in vrede te hebben geleefd gaan zij onderduiken en terug de wapens opnemen maar nu tegen de Irakezen.

Oorzaak van het conflict: de petroleum.

Men noemt ze Koerden naar in werkelijkheid zijn het oude Meden. Deze maal gaat het niet alleen om de waardigheid die het volk van Zharathoestra aantrekt, het wil zijn deel van de fabelachtige rijkdom die verborgen zit in de aarde waar het zich sedert drieduizend jaar vastklampt nl. de petroleum van Kirkoeck die door de regering van Bagdad evenzeer begeerd wordt.

De guerrillastrijders hebben reeds de grens tussen Irak en Turkije in hun bezit, een berggroep bedekt met sneeuw en ijs waarvan de toppen tot 2.500 m. reiken. De Koerden voelen er zich thuis aan weerszijden van de grens want dit volk is verscheurd door alle omringende staten: Irak, Iran, Turkije, Syrië en zelfs de USSR. Te Sèvres in 1920, hadden de overwinnaars van de Eerste Wereldoorlog het Ottomaanse Rijk verdeeld en de staat Koerdistan gesticht. Maar de opstand der Turken herstelde de vroegere toestand en bij het verdrag van Lausanne in 1923 werden de Koerden vergeten. Op hun beurt gingen zij over tot de opstand maar het was te laat. In Irak waar zij 2 miljoen zijn op een totale bevolking van 15 miljoen, hebben zij voor hun onafhankelijkheid gevochten van 1961 tot 1970. Zij dachten zelfbestuur te hebben gekregen maar beweren nu dat zij bedrogen werden.

Zoals in 1961 worden de Koerden aangevoerd door de 76 jarige generaal Moestafa Barzani. Op 11 maart 1970 had hij de door Bagdad voorgestelde wapenstilstand

aanvaard die in 4 jaar naar de onafhankelijkheid moest voeren. Om hun goede trouw te bewijzen hadden de Irakezen vijf Koerden in de regering opgenomen. Drie van de vijf ministers zijn naar de bergen gevlucht. Zij verklaarden dat gans de Koerdische bevolking het akkoord van 11 maart aanvaardt, dat de Koerdische taal in de scholen wordt aangeleerd maar dat zij stelselmatig uit het politieke leven van het land worden geweerd en Bagdad bovendien weigert een referendum in te richten voor het afbakenen van de grenzen tussen Koerdistan en Irak.

Het probleem der grenzen is het probleem van de petroleum. Dank zij het referendum hoopten de Koerden in het bezit te komen van de stad Kirkoeck en de omliggende olievelden. Maar Irak wordt door een sterke man geregeerd, Saddam Hoessein en de krachtadige Arabische Baaspartij heeft al haar banden met de KDP (Koerdische Demokratische Partij) verbroken. Gedurende vier jaar werd over het referendum gediscussieerd maar op de vervaldag van het akkoord decreteerden de Irakezen de zelfstandigheid der Koerden aan wie zij de bergen overlieten maar Kirkoeck voor hen behielden.

In maart jl. werden elf prominente leden van de KDP in Bagdad gearresteerd en naar de noorderlijke stad Erbil overgebracht. In april werden ze daar terdood veroordeeld en terechtgesteld. Een van de elf geëxecuteerden was hoofdredakteur van een Koerdisch dagblad.

Dit was het sein tot het vertrek naar de bergen van alle jonge Koerden, bekwaam om de wapens te dragen. Jonge lieden gingen over tot plundering van openbare gebouwen en in Chamchanal werd zelfs het hospitaal niet ontzien. Hierop reageerden gecultiveerde Koerden door de aandacht van generaal Barzani te vestigen op het gevaar van de onderneming. In 1961 kon het gebied zonder rijwegen gemakkelijk verdedigd worden maar nu zijn er 2.400 km wegen en daarop de pantserwagens van Bagdad.

In 1961 ondersteunden de Sovjets de opstand. Nu zijn de kommunisten verbonden van de Baassisten in de regering van Bagdad en Moskou is de bevoorrechte bondgenoot van Irak.

Van 1961 tot 1970 hielpen de Israëli's deze opstandelingen die de Arabieren in de rug aanvielen en de opmars der Irakese troepen stuitten. Vandaag gaat het in Jeruzalem voornamelijk over oorlog of vrede met de Syriërs.

In 1961 was de sjah van Iran een buur met doordringbare grens, een sterke beschermer. Nu beperkt hij zich tot een financiële hulp want ook hij heeft Koerden die met klem aanspraak maken op zekere rechten. Iedere beweging buiten de grenzen brengt een risico binnen de grenzen.

De intellectuele Koerden hebben reeds tevergeefs de aandacht van de oude aanvoerder op dit alles gevestigd. Zij bekwa-

men alleen het sturen van afgezanten naar Bagdad. Maar Hoessein heeft reeds vier divisies aan de voet der Koerdische bergen samengetrokken. Indien de laatste onderhandelingen mislukken zal generaal Barzani moeten vechten.

Hij droomt misschien met de wapens in de hand te sterven zoals de laatste legen-

darische aanvoerder van het volk dat destijds de weg versperde aan de Romeinen en de grote veldheer Antonius, luitenant van Cesar, op de vlucht dreef.

T. BAILLEUL.

opvoeden tot vrede

GANZENBORD ZUIDELIJK AFRIKA.

Het heeft mij enkele maanden studie gevraagd om mij door de map heen te werken. Van het goede te veel was het. Je zou er op den duur de draad bij verliezen. Vier grote dubbele bladen - opdrachten voor 12-15 jarigen; opdrachten voor ouderen; opdrachten voor de nationale solidariteitsweek, bevrijdingsaktie van 22-28 april '74; een blad met toelichtingen, - dan het ganzenbord zelf, met op de achterkant een hoop informatie over Zuidelijk Afrika, en het omslag, ook weer met informatie-foto's, die betrekking hebben op fasen van het spel, nog een ander informatieblad "Solidariteitsjaar met de bevrijdingsbewegingen in Z.A....".

Alles netjes gepresenteerd, wat onoverzichtelijk : wat eerst had moeten komen - blad 5, maar het waarom en hoe van het ganzenbord komt laatst; in een wat te kleine druk... Het spel moet dan ook, zowel technisch als geestelijk, degelijk voorbereid worden door de spelleider, jeugd-leider, leraar, gezinshoofd, gelegenheden-initiatiefnemer- die uit de massa gegevens het nodige en bruikbare moet uithalen.

Maar ja, tegenover het opzet van dit ganzenbord zijn dit slechts kleine detailkwesties. En dit opzet, uitgewerkt door de politieke kommissie van de Katholieke Jeugd-raad, in samenwerking met een aantal jeugd- en vredesbewegingen - waaronder de B.U.V.V. - is beslist lofwaardig.

Het opzet schrijft zich trouwens in de talloze initiatieven die de laatste jaren genomen worden door kristelijke organisaties in de geest van een soort kristelijk humanisme, een teruggaan naar de zuiverheid, de bron van het kristendom : "Ik zou in het evangelie willen lezen dat gij altijd partij kiest voor de onderdrukten, dat een mens meer waard is dan een leer..." Het spreekt vanzelf dat aldus een politiek engagement in het wereldgebeuren onvermijdelijk is en dat een samengaan met andere, niet godsdien-

stige organisaties, zich opdringt. De bedoeling is duidelijk om aan maatschappelijk-politieke vorming te doen, nl. de spelers in contact brengen met de uitbuitingssituaties in de Portugese koloniën en de hoopvolle mogelijkheden die zich in Tanzania voordoen. Langs informatie om tracht men de spelers bewust te maken en tot een stellingname te brengen of mogelijk tot een aktie te inspireren. De doe-opdrachten kunnen daarbij, volgens de opstellers althans, van groot nut zijn. Dit is inderdaad zo voor een reeks opdrachten, nl. diegene die rechtstreeks verband houden met de toestanden in Z.A. en die de spelers actief doen medewerken om tegen deze toestanden te ageren.

Bvb. :

- Stel een brief op gericht aan het Vaticaan, waarin je je mening uitdrukt over het feit dat de Paus nog nooit het Portugese kolonialisme afkeurde, ondanks de druk van missionarissen.
- In Angola verdienen de zwarten gemiddeld 6 maal minder dan de blanken. Vinden jullie dat rechtvaardig ? Maak 5 slogans die je kan gebruiken in een betoging om een hoger loon te gebruiken.
- Zoek op wie er voordeel heeft bij de Cabozra - Bassa stuwdam en wie niet ?

Maar opdrachten als het van buiten leren en aanduiden van de 5 Portugese stromen, het uitvoeren van een vreugdedans, het spelen van haasje-over, het tekenen van een Puma-helikopter of boy-scoutsopdrachten als het pakken van de rugzak of het maken van een draagberrie hebben in dit opzicht weinig zin.

Toch is het spel positief.

Net als in het klassieke ganzenbord wordt er met de teerling geworpen, gaat men vooruit, achteruit, komt men in de gevangenis terecht, moet men opnieuw beginnen...

Maar dat is dan ook de enige overeenkomst.

Naast de bedoeling is ook de geest van het spel totaal verschillend. Eerst en vooral is het geen individueel spel, waarin ieder voor zich probeert zo vlug mogelijk het einde te bereiken. Men leert samenwerken, in groep; met zet zich in voor de gemeenschap, in functie van het doel : de bevrijding van de onderdrukte volkeren in Z.A. Daarenboven zijn er keuze-mogelijkheden, waarbij de speler, vooral diegene die de rol van de blanke speelt, voor het probleem wordt gesteld : kiezen voor zijn eigen voordeel en veiligheid of de zijde kiezen van de bevrijdingsbeweging en het volk.

In het spel worden 3 landen doorlopen doch de volgorde is niet willekeurig gekozen. In Angola en Mozambique leert men concrete situaties van uitbuiting en onderdrukking kennen. Als antwoord hierop leert men de bevrijdingsbewegingen kennen. Zij plegen niet alleen, als uiterste middel, geweld; zij organiseren ook de bevrijde gebieden, zorgen voor geneeskunde en onderwijs. In Tanzania tenslotte leren wij een land kennen dat zich in vrijheid wil ontwikkelen in de richting van een rechtvaardige maatschappij, waar het goed is voor iedereen. Deze pedagogische lijn weerspiegelt een optimistische versie en een vertrouwen in de mogelijkheden van de mens.

Sommigen zullen opwerpen: dit ganzenbord is in feite geen spel; het is maatschappijkritiek, gegoten in spelvorm, een endoktrineren van de speler. Maar is elk spel.

hoe onschuldig ook, in de grond niet een engagement, een voorbereiding op het leven, een kiezen voor een bepaalde groep? Wanneer kinderen cowboy en indiaan, of gendarm en dief spelen kiezen zij wel degelijk partij. Maar zij kunnen zich enkel in-spelen in situaties die zij kennen. Daarom is informatie die de spelers aanspreekt, van het grootste belang, teneinde hun ook de situatie in het verre Afrika eigen te maken. En dat is in dit ganzenbord volledig verantwoord. Als spel. En als voorbereiding op het latere leven in de maatschappij, een maatschappij waarin wij onze kinderen als bewuste mensen willen zien en geen meelopers in de massa van de zwijgende meerderheid.

Jan Van Calsteren.

VOOR OF TEGEN EEN 'PALESTIJNSE MINI-STAAT'

In verband met het artikel ivm het interview van Nayer Hawatmeh en de oprichting van een Palestijnse Staat in Cisjordanië en Gaza ontvingen we de volgende reactie: Waarde vrienden,

In verband met de ontleding van M. Tanret over een nieuwe "wijsheid" of "rijpheid" van de Palestijnen, wens ik enkele bemerkingen te maken.

Er is één nieuwe rijpheid, namelijk de rijping van de politieke, diplomatieke en militaire toestand.

De problemen die voortvloeien uit een (eventuele) hervatting van de conferentie van Genève hinderen de strategie van de PLO niet. Wel kan het probleem rijzen van een (eventuele) terugtrekking van de zionistische strijdkrachten en bezettingsapparatuur uit de Linkeroever en Gaza. Een aangepaste tactiek zal wel uitgevonden worden! De secundaire (alhoewel belangrijke) tegenstelling met het marionettenregime van Hussein werd al geregeld met de algehele erkenning - praktisch op wereldschaal - van de PLO als enige wettige vertegenwoordiger van het Palestijnse volk.

Het woord is nu aan de zionisten. Zij moeten eerst de PLO erkennen als zij willen dat ze in Genève uitgenodigd worden.

Deze uitnodiging zal worden onderzocht en de Palestijnse Nationale Raad zal erover beslissen.

Indien deze zou aanvaarden aan de conferentie deel te nemen dat verplicht hem dat helemaal niet tot het erkennen van Israël, noch tot het aanvaarden van een of andere regeling, door grote mogendheden of Arabische regimes uitgevonden.

Het enige wat zeker is, is dat zij het doel van hun revolutie niet zullen opgeven: de bevrijding van heel Palestina door politieke en militaire middelen.

Geloof niet dat Arabische regimes in staat zijn hen hiervan af te brengen, of dat opportunistische stemmen in ultra-kleine sekten met revolutionaire vonken, een Palestijns "Bantoestam" op de Linkeroever van de Jordaan door ons strijdend volk zouden doen annemen.

Zeker niet nu de oktoberoorlog de Arabische massa's opnieuw zelfvertrouwen, hoop en entoesiasme heeft gegeven.

Zeker niet op het ogenblik dat, in afwachting van Rhodesië, Zuid-Afrika en Israël, de voorlaatste kolonies, de Portugese, aan het wankelen zijn.

De wereld, eerst en vooral de progressieve, vredelievende opinie - die nu weet dat de vrede onmogelijk is zonder of tegen de Palestijnen - moet hieruit de conclusie trekken.

René Raindorf.

Dit is dus ongetwijfeld de stem van iemand die zich tegen de oplossing van een Palestijnse mini-staat op de Linkeroever en in Gaza verzet. Als enig doel is en blijft de bevrijding van gans Palestina door politieke en militaire middelen. Op de weg naar dit doel zijn er geen etappes, kunnen er geen onmiddellijk te bereiken 'voorlopige doelen' erkend worden. Dit standpunt is natuurlijk zeer mooi en heeft de glans van de theoretische zuiverheid. Maar hoe is de realiteit?

Is het niet zo dat vredesverdragen toch afgesloten werden, of de Palestijnen akkoord waren of niet? En hoe dichterbij de vrede komt des te benarder de toestand van de Palestijnen wordt. Waar ze tot hertoe nog door de Arabische regimes "gebruikt" konden worden als konstante bedreiging tegenover Israël worden ze nu ook voor deze regimes een probleem dat uit de weg moet geruimd worden.

De Israëli worden door niets gedwongen de Palestijnen als volk te erkennen. Dat dit zo is blijkt duidelijk uit de verklaring die de nieuwe eerste minister, Rabin, voor de Knesset aflegde.

Het scheppen van de ministaat zou iedereen echter verplichten een aantal nationale rechten van het Palestijnse volk te erkennen (een tachtigtal landen zouden hiertoe nu reeds bereid zijn) wat een basis zou vormen voor verdere strijd.

Daarbij zou echter duidelijk gesteld moeten worden dat dit slechts een voorlopige oplossing is, een stap naar de gehele bevrijding van Palestina en zelfs van het ganse midden-oosten.

Het gaat er niet om de einddoelen te verraden maar wel ze op ieder ogenblik van de strijd, tactisch verantwoord te konkretiseren.

Zo lijkt ons de toepassing van resolutie 242 wel een oplossing voor de Arabische regimes die daardoor hun gebied terugkrijgen maar waardeloos voor de Palestijnen in die zin dat ze er zelfs niet in vernoemd worden, de enigen waarvan sprake zijn immers 'vluchtelingen'.

Daarom is het duidelijk dat de PLO (het overkoepelend en enig vertegenwoordigend orgaan van de Palestijnen) deze resolutie stees verworpen heeft en nu ook weigert deel te nemen aan de conferentie in Genève als 242 de basis van de resolutie zou uitmaken.

Verre van ons het gedacht dat de Palestijnen nu toch maar 242 zouden moeten aanvaarden als etappe of iets dergelijks. Het komt er niet op aan om het even welk compromis te sluiten, om het even welk aalmoes te aanvaarden. Het komt er wel op aan duidelijk de weg te zien die naar de uiteindelijke overwinning leidt en de etappes die op deze weg liggen. Dat is de zaak van de Palestijnen.

M. TANRET.

KULTUUR

HENRIETTE ROLAND HOLST VAN DER SCHALK.

De merkwaardige evolutie van de politieke gedachten van Henriette Roland Holst.

*"Het hart leeft in zijn dromen en zijn wanen
het lichtst; zolang een droom het houdt
omspinnen
voelt het zich veilig voor de felle zonne
der waarheid; ..."*

('Vernieuwingen')

Het onderscheid tussen de realiteit en de als ideaal vooropgestelde levensvisie is enorm - iedereen die voldoende nuchter kan nadenken beseft dat. En toch ! Het gebeurt dikwijls dat die waarheid ofwel genegeerd wordt, ofwel leidt tot ontmoediging, ontgoocheling, verbittering, zelfs tot wanhoop. Wat is dan wel de juiste houding ? Een soort van berusting, die al vlug lafheid genoemd wordt ? Of ligt het antwoord in meer realiteitszin, geduld, hardnekkig volhouden ?

Op een bijzonder boeiende, ontroerende en soms tragische wijze blijkt dergelijke evolutie uit het werk van die merkwaardige vrouw en kunstenaress, Henriette Roland Holst van der Schalk. In elk geval was, met een uit een enorm respect voor de medemens gegroeid sterk sociaal gevoel. Tragisch inderdaad, omdat men, vooral in wat zij geschreven heeft in de twintiger en dertiger jaren, voelt dat dit probleem haar op bepaalde ogenblikken zeer diep ongelukkig heeft gemaakt.

Als mens én als kunstenaress heeft zij ongetwijfeld steeds gekneld gezeten tussen haar zeer sterke individualisme en haar onloochenbare sociale beweging. Misschien onderschatte zijzelf wel de machtige invloed van haar background en opvoeding. Want als ooit een kommunist ken zeggen "I stood among them, but not of them", dan was dat wel Henriette Roland Holst. Geboren en grootgebracht in het oerconservatief liberaal gezin van Meester T.W. van der Schalk, kreeg zij een erg burgerlijke elite-opvoeding. Op vierentwintigjarige leeftijd maakt zij kennis met Herman Gorter, de diepste sociaal geëngageerde onder de Tachtigers, ten huize van Albert en Kitty Verwey, bij wie ze ook haar latere echtgenoot R.N. Roland Holst leerde kennen. En het is pas na haar huwelijk in 1896, dat zij door haar vrienden, Herman Gorter, F. van Eeden, P.L. Tak, en onder invloed van de lectuur van William Morris, volop belangstelling begint te krijgen voor het socialisme en zich aan de grondige studie van Marx begeeft. Maar dan engageert ze zich ook zeer vlug totaal : tegelijk met

Gorter wordt zij lid van Troelstra's S.D. A.P. in april 1897 en tot 1905 levert ze zeer trouw bijdragen voor "De Nieuwe Tijd" Haar dichtbundel "De Nieuwe Geboort" (1902) wordt algemeen aangezien als de voltooide overgang naar het socialisme.

Maar reeds in 1901 en 1902 zijn er strubbelingen en verwijt H. Roland Holst aan Troelstra een gebrek aan beginselvastheid (1), verwijten die in de volgende jaren geregeld scherper worden (2)... De voorzichtige en pragmatische gerichte politiek van Troelstra en zijn partij betekenen volgens haar een verraad van de waarachtige ideologie. En had zij daarin ongelijk ? Hoe bekend komt ons in deze tijd dat geluid voor ! Ook onze linkse partijen staan (gelukkig!) voortdurend bloot aan dergelijke kritiek, vanwege hun eigen linkervleugels en vanwege andere, meer orthodoxe, linkse bewegingen.

Men voelt al duidelijk het conflict dat bij haar bestond : hoe verzoen ik mijn socialistisch ethisch ideaal met mijn plicht tegenover de partijdiscipline ? Met veel bitterheid schrijft zij daarover in het autobiografische "De vrouw in het woud", waarin zij al tot de conclusie gedwongen wordt dat "droom en werkelijkheid onverzoenbaar zijn (3)"...

In 1911 neemt zij dan uiteindelijk ontslag uit de partij. Zij wijdt zich weer meer aan de vrouwenbeweging - en ook hier lijkt ze erg ongeduldig (misschien niet ten onrechte!) : in "Het feest der gedachtenis" (1915) heeft ze het over "de utopie van de vrouwenbevrijding".

Haar sociale strijd zet zij verder : in 1915 richt zijzelf het Revolutionair Sociaal Verbond op en even later wordt ze lid van de Kommunistische Partij. Na haar deelneming aan het kongres van de Komintern te Moskou (1921) blijft ze echter even teleurgesteld - en tegelijk even overtuigd (4). Maar meer en meer gaat ze twijfelen aan de realiseerbaarheid van de leer :

*"Hoe ver o hoe ver zijn wij afgeweken
van sterken schonen broederlijken
strijd!" ('Vernieuwingen')*

en ze is diep ongelukkig om de onderlinge strijd :

*"Waar bleef op aard de eenheid der geknechten,
waar bleef haar gedroomde broederschap?"*

*.....
"en tussen hen is strijd, bittre en harde;" ('Vernieuwingen')*

Uiteindelijk zal ze de K.P. verlaten in november 1927.

Haar zoektocht gaat dan in een andere richting : haar belangstelling in die jaren keert terug naar een soort verering van sterke, misschien onwankelbare, per-

soonlijkheden, zoals Tolstoï, Gandhi, Rosa Luxemburg, e.a. - iets wat in haar jeugdijaren al bleek. Zij schijnt meer te voelen voor een persoonlijke levenshervorming tot sociale gezindheid en broederschapsliefde. Dit drijft haar naar een afkeer van geweld en revolutie, naar een zeker ascetisme à la Gandhi, naar een soort van mengsel van oosterse ideologie en westerse evangeliebeweging. Leonhard Ragaz - leider van de Zwitserse religieus-socialisten - maakt op haar een zeer sterke indruk (5). Rond 1930 schijnt haar overgang naar dat religieus-socialisme voltrokken. In hoeverre zij van deze vaag-idealistische leer, met weinig banden met de sociaal-ekonomische en politieke realiteit, verwacht heeft dat hij de maatschappijproblemen zou oplossen, wordt nooit erg duidelijk. Het lijkt erop dat zij daarin eerder een oplossing heeft gezocht voor haar persoonlijke levensproblemen.

Dat zij in religieuze richting evolueerde bleek al in "Vernieuwingen" (1924) waar we o.a. lezen :

"onze zuiverste kracht kwam uit een sfeer die wij niet erkennen, zij kwam van God."

Meer en meer zal zij in latere jaren die persoonlijke overtuiging projecteren op haar maatschappijbeeld : uit talrijke stukken uit de jaren dertig blijkt haar overtuiging dat de socialistische strijd leidt tot godsbesef (6).

Ook in haar biografie van Rosa Luxemburg (1935) merken we die individualiserende tendens : niet de politieke actie-maar het persoonlijk geloof dat erachter steekt geeft waarde aan het bestaan. Rond dezelfde tijd zal zij haar opvattingen over kunst en over poëzie in het bijzonder, zoals die bleken uit "Historisch Materialisme en Kunst", nuanceren door het werk "Poëzie en Maatschappelijke Vernieuwing", waarin zij als bronnen der poëzie vooropstelt, eerst en vooral de religie, daarna erotiek en arbeid.

Met dit alles is voldoende bewezen dat die evolutie op dit ogenblik eindelijk een eindpunt heeft gevonden in een soort van berusting - alhoewel de oude strijd lust weer hevig opflakkert tijdens de oorlogsjaren in haar illegale poëzie.

En daarmee komen we terug tot ons uitgangspunt. Dat Henriette Roalnd Holst diep teleurgesteld zou worden als zij per se vasthield aan haar zeer scherp gestelde idealen lag voor de hand.

We zouden misschien, met alle voorbehoud, kunnen stellen dat het haar enigzins ontbrak aan realiteitszin. Lag dat aan haar back-ground ? Of bleef zij toch wel ergens een kind van de romantiek ? Het is een feit dat zij soms erg "dweperig" aandoet - hoewel dit zeker niet mag opgevat worden als een verwijt, alleen als een poging tot verklaring. Want nooit kunnen

we twijfelen aan haar diepe bewogenheid, haar eerlijkheid en totale overgave. En haar idealen geeft zij nooit op; maar zij lijkt uiteindelijk wel te berusten in de overtuiging dat ze niet te realiseren zijn, en dat is jammer. Want de rust die zij mogelijks gevonden heeft in een overtuigd godsbesef, is een zeer persoonlijke oplossing, die de problemen van de mens in de maatschappij nooit heeft, en ook nooit zal kunnen overwinnen.

H.C. de Pauw.

1. "Beginsel en Praktijk" (1902)
2. 1903 : spoorwegstaking en openlijke vijandschap met Troelstra; 1904 : veroordeling van het "revisionisme" op het Kongres van A'dam.
3. "Vernieuwingen" (1924), p.17.
4. "Voorwaarden tot Hernieuwing der Dramatische Kunst" (1924)
"Historisch Materialisme en Kunst" (id.)
"Kommunisme en Moraal" (1925)
5. "Verworvenheden" (1927)
6. Het is misschien interessant te noteren dat, in diezelfde periode zij zich al heel hevig verzet tegen het opkomende fascisme.

CIJFERS.

° Over het begrotingsjaar 1973-74 dat op 31 maart eindigde boekte Japan, volgens de eerst bekende gemaakte cijfers, het hoogste tekort op zijn betalingsbalans. Het deficit bedroeg 13,4 miljard dollar of 537 miljard frank. Alleen de Verenigde Staten boekte in de voorbije jaren een hoger deficit. Dit tijdens de zwaarste fase van de Vietnamoorlog.

° Tijdens het eerste kwartaal van dit jaar kende de ekonomie van de Verenigde Staten een negatieve groei van 5 procent. De begrotingsdirecteur vermeend dat tijdens de volgende maanden een verbetering te verwachten is. De werkloosheid die tijdens de afgelopen maanden 5,1 tot 5,2 procent bedroeg zal niettemin stijgen tot 6 %

° Carbochemie sloot het boekjaar af met een nettowinst van 91,9 miljoen frank wat bijna het dubbel is van de resultaten van 1972, 55,7 miljoen fr.

BOEKHANDEL

DE FAKKEL

Pluimstraat 14, KORTRIJK
Tel. (056) 213.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden.

KUNSTHANDEL

GALERIJ "ELITE"

Tolhuislaan 157 - Gent

Enorme keus van reproducties

Schilderijen van oude en hedendaagse schilders
Eigen werkhuis voor alle soorten inlijstingen.
tel. 22.16.31

CORMAN

De "Topboekhandel"
ALLE UITGAVEN
Meer dan 300.000 "pocket"
boeken in 6 talen

Ravensteinstraat, 28-30
1000 Brussel
Tel. (02) 11.67.29

Sociale Zetel :
Ad. Buylestraat 51
8400 Oostende
Tel. (059) 727.24

Kustlaan 169 en
Strandstraat 9
8300 Het Zoute
Tel. (050) 618.28

Het boek dat u
zoekt is er. Zo
niet CORMAN
zoekt en vindt.
M. CORMAN,
Oostende
Prk. 16.83.33

BOEKENFONDS MARNIX

heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
- Wetenschappelijke
- Politieke
- boeken.

Alsook :

- Engelse
(Penguin - Pelican...)
 - Franse
(Livre de Poche - 10/18...)
 - Duitse
(D.T.V. - Goldmann...)
- pocketseries.

AJUNLEI 18 - 9000 GENT
(evenwijdig met Veldstraat).

Tel. 09/25.10.92 Doorlopend geopend van
8.30u - 6.30u

VRIJE TOEGANG.

GAKKO s.v.

St.-Pietersnieuwstraat 107
9000 - Gent - tel. 23.27.88
OPEN : 08.30 - 18.30

DRUKKERIJ

* Offset en duplikator:

Tijdschriften
Folders
Briefhoofden
Omslagen

UITGEVERIJ

Boeken
Affiches
Bindwerk
Drukkerij-
papier

Wetenschappelijke
& literaire
uitgaven
Posters

WINKEL

Kantoorartikelen
Papierwaren
Boeken, pockets
Schrijfmachines
Labojassen
Kranten

* Speciale voorwaarden voor verenigingen *